

แนวทางการพัฒนาชุมชนเทศบาลเมืองอุบลราชธานีและชุมชนเทศบาลตำบลวารินชำราบ

5.1 ขั้นตอนการกำหนดแนวทางการพัฒนาชุมชน

ขั้นตอนการศึกษาเพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาชุมชน ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ

- ขั้นที่ 1 ศึกษาบทบาทของชุมชน
- ขั้นที่ 2 ศึกษาปัญหาและข้อจำกัดในการพัฒนาของชุมชน
- ขั้นที่ 3 นโยบายและโครงการพัฒนาของชุมชน
- ขั้นที่ 4 แนวโน้มบทบาทและการขยายตัวของชุมชน
- ขั้นที่ 5 แนวทางการพัฒนาของชุมชน

ขั้นที่ 1 ศึกษาบทบาทของชุมชน

บทบาทของชุมชนได้จากการศึกษาสภาพทางกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม บริการสาธารณะ ประชากร และการบริหารของชุมชน ซึ่งในการศึกษามบทบาทของชุมชนนี้จะเป็น การศึกษาในประเด็นของ

1. บทบาทด้านกายภาพ
2. บทบาทด้านเศรษฐกิจ
3. บทบาทด้านประชากร
4. บทบาทด้านสังคมและบริการสาธารณะ
5. บทบาทด้านการบริการและพัฒนาชุมชน

จัดแบ่งการศึกษาเป็น 3 ส่วน คือ

1. บทบาทของชุมชนเทศบาลเมืองอุบลราชธานี
2. บทบาทของชุมชนเทศบาลตำบลวารินชำราบ
3. ภาพรวมบทบาทของชุมชนทั้งสอง

1. บทบาทด้านกายภาพ

1.1 บทบาทของชุมชนเทศบาลเมืองอุบลราชธานี

1) ระบบคมนาคมและขนส่ง ชุมชนให้ความสำคัญแก่การคมนาคมและขนส่งทางบกโดยทางรถยนต์และทางอากาศ (แผนที่ที่ 5.1)

2) ระบบถนน สามารถแบ่งหน้าที่ของถนนได้ตามบทบาทและหน้าที่ได้คือ

- ถนนสายประธานทำหน้าที่เป็นถนนเชื่อมต่อชุมชนต่าง ๆ ในระดับภาครับบริการจราจรประเภทผ่านเมืองจากภูมิภาคและจังหวัดใกล้เคียง เช่น จังหวัดยโสธร ซึ่งมีปริมาณการจราจรและความเร็วสูง เช่น ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 23 (ถนนแจ้งสนิท)

- ถนนสายหลัก เป็นถนนเชื่อมระหว่างชุมชนและรับบริการจราจรจากถนนสายประธาน เพื่อกระจายไปตามถนนสายรอง เป็นการเชื่อมต่อบริเวณต่าง ๆ ของเมืองเข้าด้วยกัน เช่น ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 212 (ถนนชยางกูร) ถนนอุบลีสาน

- ถนนสายรอง รองรับบริการจราจรจากถนนสายหลักกระจายเข้าสู่ถนนสายย่อยให้บริการเฉพาะในย่านการใช้ที่ดินและอาจเชื่อมต่อไปยังย่านการใช้ที่ดินใกล้เคียง เช่น ถนนสรรพสิทธิ ถนนศรีณรงค์ ซึ่งอยู่ย่านพาณิชยกรรมและที่อยู่หนาแน่น

- ถนนสายย่อยให้บริการในระดับอาคารหรือกลุ่มอาคาร เข้าสู่ถนนสายรอง สามารถติดต่อเข้าถึงแหล่งบริการของชุมชนได้สะดวก

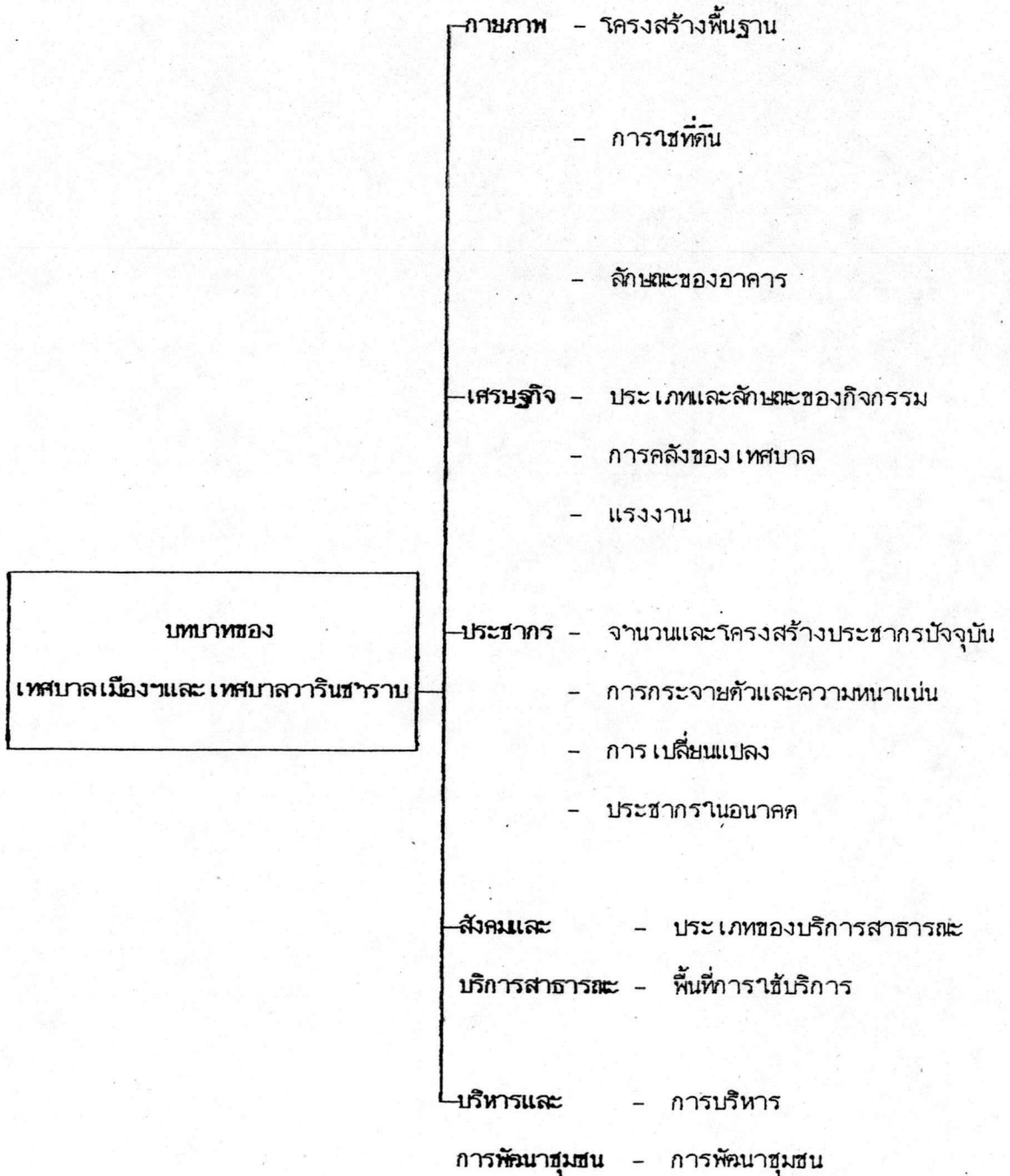
3) ระบบขนส่ง ชุมชนสามารถเดินทางติดต่อกันได้อย่างทั่วถึงทั้งในระดับชุมชนและระดับภูมิภาค ดังนี้

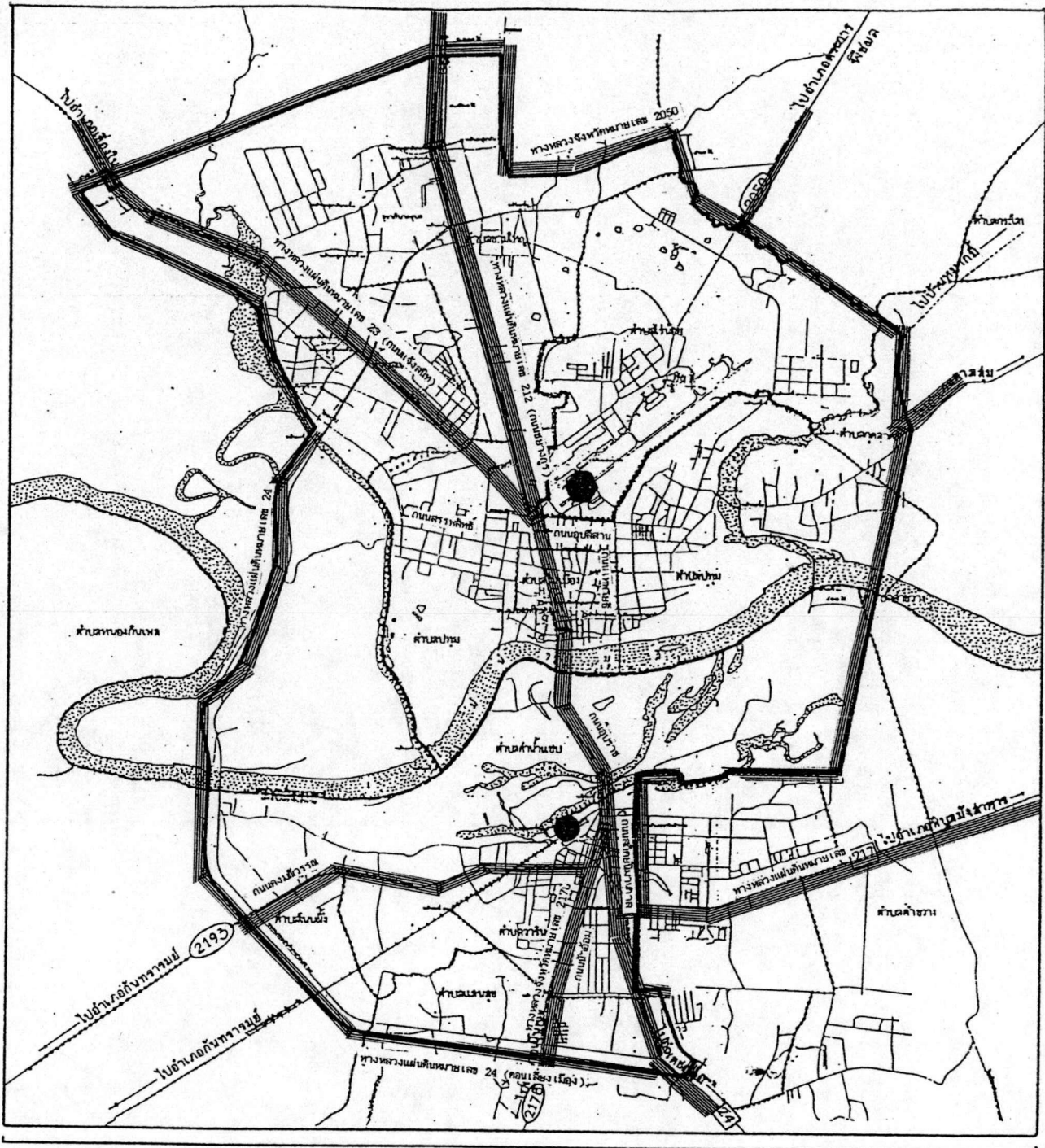
- ระดับภูมิภาค มีรถโดยสารวิ่งระหว่างอุบลราชธานี (ชุมชนเทศบาลเมืองอุบลราชธานี) กับกรุงเทพมหานครและจังหวัดใกล้เคียงในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและจังหวัดสำคัญภาคอื่น ๆ เช่น เชียงใหม่ ระยอง และพัทลุง รวมแล้ว 26 สาย จำนวนเที่ยวเฉลี่ยวันละประมาณ 300 เที่ยว

- ระดับจังหวัด มีการขนส่งระหว่างชุมชน อำเภอภายในจังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 15 สาย

แนวทางการวิเคราะห์บทบาทของ

เทศบาลเมืองอุบลราชธานีและเทศบาลตำบลวารินชำราบ

การศึกษาเพื่อวางแนวทางการพัฒนาเมืองอุบลราชธานีและวารินชำราบ : อุบลราชธานี

<p>แสดง : โครงข่ายระบบคมนาคมและขนส่ง</p> <p>สัญลักษณ์ :</p> <ul style="list-style-type: none"> สนามบิน รถไฟ ถนนสายหลัก <p>ที่มา : สำนักผังเมือง กระทรวงมหาดไทย</p>	<p>มิติ 1 : 27200</p> <p>แผนที่ที่ 5.1</p> <p>เครื่องหมาย :</p>
<p>โดย : นายศักดิ์ฤกษ์</p>	<p>สำนักผังเมือง</p> <p>วลักคำ</p>

- ระดับชุมชน ภายในชุมชนมีบริการรถโดยสารประจำทาง รอบเมืองที่สามารถให้บริการภายในชุมชนและกับชุมชนเทศบาลวารินชำราบและพื้นที่ใกล้เคียง จำนวน 13 สาย อีกทั้งยังมีรถโดยสารรับจ้างประเภทต่าง ๆ ให้บริการอย่างทั่วถึง

4) ปริมาณการจราจร โดยสภาพทั่วไปอยู่ในสภาพคล่องจะมีปัญหา การจราจร เฉพาะถนนและบางบริเวณในช่วง เวลาช่วงรุ่ง เร่งค่ำ เช่น ทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 212 (ถนนชยางกูร) ถนนอุปราช และทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 24 (ในแนวเหนือ- ใต้) จะมีปริมาณการจราจรสูงสุดประมาณ 2,500 - 3,000 คันต่อชั่วโมง เนื่องจาก เป็นเส้นทาง รถวิ่งผ่านเมืองและเป็นถนนเชื่อมระหว่างชุมชนเทศบาลเมืองอุบลราชธานีและชุมชนเทศบาลคานลาวารินชำราบ และเป็นย่านพาณิชย์กรรมและที่อยู่หนาแน่นมาก (แผนที่ที่ 4.3)

5) การคมนาคมทางอากาศ ชุมชนเทศบาลเมืองอุบลราชธานี เป็นที่ตั้งของท่าอากาศยานอุบลราชธานี ซึ่งอยู่บริเวณทองบึง 21 ให้บริการขนส่งผู้โดยสาร และสินค้าระหว่างกรุงเทพมหานครกับอุบลราชธานี และมีจุดแวะที่จังหวัดนครราชสีมา และกำลัง พิจารณาใช้ เป็นท่าอากาศยานพาณิชย์สากล ซึ่งเป็นศูนย์กลางในระดับภูมิภาคและระดับประเทศ ในการติดต่อกับประเทศย่านอินโดจีน (แผนที่ที่ 5.1)

6) สาธารณูปโภคและสาธารณูปการ

- ไฟฟ้า อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานการไฟฟ้า ส่วนภูมิภาค เขต 2 สามารถให้บริการได้อย่างทั่วถึงทั้งชุมชน

- ประปา อยู่ในความรับผิดชอบของการประปาสวนภูมิภาค เขต 8 (การประปาอุบลฯ-วาริน) มีกำลังผลิตรวม 660 ลูกบาศก์เมตรต่อวัน สามารถให้บริการ ต่อชุมชนในพื้นที่ชั้นในเท่านั้น

- โทรศัพท์ มีบริการโทรศัพท์สาธารณะ ชุมสายโทรศัพท์ โทรศัพท์ระบบอัตโนมัติและระบบโทรศัพท์ทางไกลนครเวท ให้บริการแก่ชุมชนได้จำนวน 7,120 หมายเลข และกำลังขยายคู่สายให้บริการเพื่อให้เพียงพอต่อความต้องการ

7) การใช้ที่ดิน จะเห็นได้ว่าชุมชนเทศบาลเมืองอุบลราชธานี มีการใช้ที่ดินเพื่อกิจการพาณิชย์และอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นอย่างหนาแน่นย่านใจกลางชุมชนมีลักษณะ

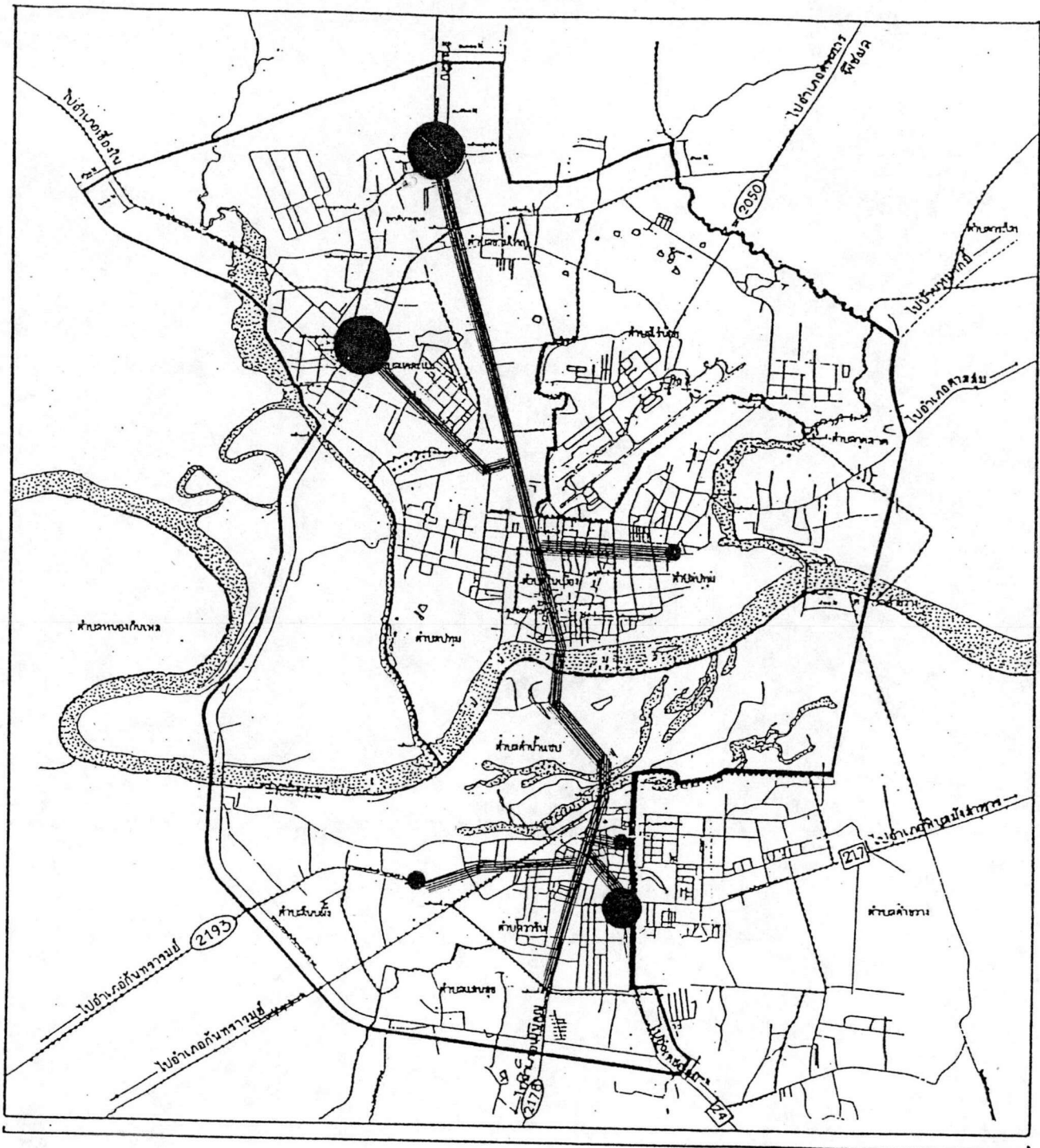
หลายศูนย์กลาง (Multiple Nuclei) และมีการขยายตัวในลักษณะ Star Pattern และ Galaxy Pattern ไปตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 212 (ถนนชยางกูร) และทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 23 (ถนนแจ้งสนิท) และเกิดย่านพาณิชย์และอุตสาหกรรมขึ้นใหม่ทางทิศเหนือของเขตผังเมืองทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 212 (ถนนชยางกูร) ส่วนการใช้ที่ดินเพื่อที่อยู่อาศัยอยู่ในย่านอู่จันทน์ (แผนที่ที่ 5.2)

8) ลักษณะอาคาร จะเห็นได้ว่าลักษณะกายภาพของอาคารจะเป็นอาคารเดี่ยว (ร้อยละ 75.13) สภาพค่อนข้างดีโดยเป็นอาคารครึ่งตึกครึ่งไม้ เป็นส่วนใหญ่ (ร้อยละ 46.76) จำนวน ๒ ชั้น (ร้อยละ 62.05) ส่วนการเจริญเติบโตของอาคารมีแนวโน้มลดลงคือ ในรอบ 5 ปีสุดท้ายเพิ่มขึ้นเพียงร้อยละ 16.23 ทั้งนี้เนื่องมาจากความหนาแน่นของอาคารในเขตชุมชน และที่ดินมีราคาสูง ส่วนสภาพแวดล้อมและสาธารณูปโภคของอาคารนั้นอยู่ในเกณฑ์ดี คือ รถเข้าถึงได้เป็นจำนวนมาก (ร้อยละ 90.74) มีน้ำประปา ใช้ประมาณร้อยละ 44.50 บาทต่อร้อยละ 99 ส่วนปัญหามลภาวะ ส่วนใหญ่มาจากเสียงและฝุ่นละออง เนื่องจากมีอาคารติดถนนและมีรถโดยสารวิ่งตลอดเวลา (ตารางที่ 4.1)

จากลักษณะทางด้านกายภาพดังกล่าวทำให้ชุมชนเทศบาลเมืองอุบลราชธานี มีบทบาทเป็นศูนย์กลางคมนาคมและขนส่งในระดับภูมิภาค โดยเฉพาะการคมนาคมและขนส่งทางรถยนต์และทางอากาศ มีศักยภาพสูงในการพัฒนาที่จะเกิดขึ้นในอนาคต โดยมีการขยายตัวอย่างสม่ำเสมอ เนื่องจากมีความพร้อมด้านสาธารณูปโภค สาธารณูปการ และมีความเป็นเมืองสูงกว่าชุมชนใกล้เคียง

1.2 บทบาทของชุมชนเทศบาลตำบลวารินชำราบ สามารถวิเคราะห์ได้ดังนี้

- 1) ระบบคมนาคมและขนส่ง ให้ความสำคัญแก่การคมนาคมและขนส่งทางบก โดยทางรถยนต์และทางรถไฟ (แผนที่ที่ 5.1)
- 2) ระบบถนน สามารถแบ่งได้ตามบทบาทและหน้าที่เป็น

การศึกษาเพื่อวางแนวทางการพัฒนาเมืองอุบลราชธานีและวารินชำราบ : อุบลราชธานี

<p>แสดง : รูปแบบการขยายตัวของชุมชน</p>	<p>ฉัลด 1 : 27200</p>	<p>แผนทึที่ 5.2</p>
<p>สัญลักษณ์ :</p> <p> การขยายตัวตามแนวถนน</p>	<p>เครื่องหมาย :</p>	
<p>ที่มา : สำนักงานเมือง กระทรวงมหาดไทย</p>	<p>หน้าือ </p> <p>โดย : นายคักดีฤทธิ สลักคำ</p>	

- ถนนสายประธานรับการจราจรจากภูมิภาคและจังหวัดใกล้เคียง เช่น จังหวัดศรีสะเกษ คือ ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 24 (คอนเสียง 2 เมือง)
- ถนนสายหลัก รับการจราจรจากถนนสายประธาน และเชื่อมระหว่างชุมชนบริเวณต่าง ๆ ของเมือง เช่น ถนนน้ำอ้อมเป็นถนนเชื่อมต่อกับชุมชนเทศบาลเมืองอุบลราชธานี
- ถนนสายรองรับการจราจรจากถนนสายหลัก เข้าสู่ถนนสายย่อย ให้บริการเฉพาะย่านการใช้ที่ดินและอาจเชื่อมย่านต่าง ๆ เข้าด้วยกัน เช่น ถนนบุษมเทพภักดี ถนนเทศบาล 2 ซึ่งอยู่ในบริเวณย่านพาณิชย์กรรมและที่อยู่อาศัยหนาแน่น
- ถนนสายย่อย เป็นถนนให้บริการในระดับอาคาร เชื่อมต่อถนนสายรอง

3) ระบบขนส่ง เป็นที่ตั้งของสถานีรถไฟสายตะวันออกเฉียงเหนือจากกรุงเทพมหานคร-อุบลราชธานี ซึ่งเป็นจุดศูนย์กลางการให้บริการแก่ภูมิภาคและจังหวัดใกล้เคียง เช่น จังหวัดยโสธร ศรีสะเกษ มุกดาหาร นอกจากนี้ยังมีรถโดยสารวิ่งระหว่างชุมชนและอำเภอต่าง ๆ

4) ปริมาณการจราจร โดยสภาพทั่วไปอยู่ในสภาพคล่อง จะมีปัญหาเฉพาะถนนและบางบริเวณในช่วงเวลาช่วงเร่งด่วนเท่านั้น โดยเฉพาะถนนน้ำอ้อม ซึ่งมีลักษณะเป็นคอคอด และเป็นย่านพาณิชย์กรรมและที่อยู่อาศัยหนาแน่น เป็นที่ตั้งของตลาดและย่านร้านค้าต่าง ๆ (แผนที่ที่ 4.3)

5) สาธารณูปโภคและสาธารณูปการ

- ไฟฟ้าอยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค เขต 2 สามารถรองรับความต้องการของชุมชนได้อย่างทั่วถึง
- ประปา อยู่ในความรับผิดชอบของการประปาส่วนภูมิภาค เขต 8 (การประปาอุบล-วาริน (โพธิ์มูล)) มีกำลังการผลิต 500 ลูกบาศก์เมตรต่อวัน ให้บริการแก่ชุมชนได้เฉพาะพื้นที่ชั้นในของชุมชน

- ทรัพย์สินสามารถให้บริการได้เพียง 1,024 หมายเลข
ซึ่งไม่เพียงพอต่อความต้องการของชุมชน และอยู่ในระหว่างขยายการให้บริการต่อไป

6) การใช้ที่ดิน ชุมชนเทศบาลตำบลวารินชำราบมีลักษณะการใช้
ที่ดินหลายศูนย์กลาง (Multiple Nuclei) ที่ขึ้นกับลักษณะที่ตั้ง โดยมีค่ายทหารสรรพสิทธิ์ประสงค์
ตั้งอยู่ทางด้านตะวันออกของชุมชนและเป็นจุดปลายทางรถไฟสายตะวันออก เชียงเหนือ ซึ่งมีบทบาท
เป็นคลังสินค้าขึ้นและกระจายสินค้าไปสู่พื้นที่ต่าง ๆ โดยมีการใช้ที่ดินเพื่อกิจการพาณิชย์และที่อยู่
อาศัยหนาแน่นอยู่ตอนกลางของชุมชน ในลักษณะศูนย์กลางพาณิชยกรรมและขยายไปตามถนนสายสำคัญ
ในลักษณะ Linear Pattern เช่น ถนนหน้าอ้อม ถนนพุมเทพกิติ ถนนเกษมสุข และถนน
สถิตนิมานกาล โดยมีการใช้ที่ดินเพื่อที่อยู่อาศัยในบริเวณถัดมาและมีแนวรั้วขยายตัวไปทางทิศเหนือ
ของชุมชน ซึ่งติดกับชุมชนเทศบาลเมืองอุบลราชธานี และตามทางหลวงจังหวัดหมายเลข 2178
และทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 24 (แผนที่ที่ 5.2)

7) ลักษณะกายภาพของอาคารทั่วไปส่วนใหญ่เป็นอาคารสาม
ชั้นเดี่ยว (ร้อยละ 47.50) มีการเจริญเติบโตใกล้เคียงกับในรอบ 5 ปี (ร้อยละ 20)
โดยส่วนใหญ่จะเป็นเจ้าของอาคารและที่ดินเอง (ร้อยละ 80) สภาพแวดล้อมและสาธารณูปโภค
อยู่ในเกณฑ์ดี แต่ยังคงต่ำกว่าชุมชนเทศบาลเมืองอุบลราชธานี คือ รถเข้าถึงได้ร้อยละ 91.48
มีน้ำประปาใช้ประมาณร้อยละ 29.45 ไฟฟ้าร้อยละ 99 มีปัญหามลภาวะจาก ฝุ่นและเสียงบ้าง
(ตารางที่ 4.2)

จากลักษณะกายภาพข้างต้นแสดงให้เห็นว่าชุมชนเทศบาลตำบล
วารินชำราบ มีบทบาทในการเป็นศูนย์กลางคมนาคมและขนส่งทางรถไฟในระดับภูมิภาค มี
ศักยภาพรองรับการพัฒนาในอนาคต เป็นจุดรับและกระจายสินค้าให้แก่พื้นที่โดยรอบ และมีความ
พร้อมที่จะรองรับการพัฒนาให้มีศักยภาพเป็นศูนย์กลางการพัฒนาต่อไป

1.3 ภาพรวมบทบาทของชุมชนทั้งสอง (แผนที่ที่ 5.3)

บทบาทของชุมชนทั้งสอง เป็นศูนย์กลางการคมนาคมและขนส่งใน
ระดับภูมิภาค เนื่องจากมีระบบทางหลวง การขนส่งมวลชน และสถานีขนส่งและเปลี่ยนการขนส่ง

โดยชุมชนเทศบาลเมืองอุบลราชธานีเป็นศูนย์กลางการคมนาคมและขนส่งโดยทางรถยนต์ และทางอากาศ ชุมชนเทศบาลตำบลวารินชำราบเป็นศูนย์กลางคมนาคมและขนส่งโดยทางรถไฟส่งเสริมให้ชุมชนทั้งสองเป็นศูนย์กลางการคมนาคมขนส่ง ที่มีศักยภาพสูงที่จะให้บริการแก่ภูมิภาคและชุมชนใกล้เคียง แต่เนื่องจากชุมชนเทศบาลเมืองอุบลราชธานีมีความพร้อมกว่าในด้านสาธารณูปโภค สาธารณูปการ และมีความเป็นเมืองมากกว่า ทำให้ชุมชนมีการขยายตัวในด้านพื้นที่ และกิจกรรมซับซ้อนมากขึ้นตามความเจริญของเมือง ในขณะที่ชุมชนเทศบาลตำบลวารินชำราบมีข้อจำกัดในการขยายตัวเนื่องจากบริเวณฝั่งตะวันตก ติดเส้นทางรถไฟสายตะวันออกเฉียงเหนือตลอดแนวและทางฝั่งตะวันออกติดเขตทหาร ทำให้ชุมชนไม่ขยายตัวไปใน 2 ทิศทางนี้ ประกอบกับศักยภาพของการพัฒนาต่ำกว่าและยังค้างงังพำชุมชนเทศบาลเมืองอุบลราชธานี ซึ่งเป็นเมืองขนาดใหญ่แห่งหนึ่งในภูมิภาคทำให้การเติบโตของชุมชน และลักษณะการใช้ที่ดินเป็นไปอย่างเชื่องช้า และถูกดึงดูดความเจริญของพื้นที่ที่เข้าอยู่ร่วมกันตามแนวถนนนี้เข้าอ้อมต่อเนื่องถนนอุบลราชซึ่งติดต่อกับเทศบาลเมืองอุบลราชธานี โดยความสัมพันธ์ดังกล่าวดำเนินไปด้วยความสะดวกและรวดเร็ว เนื่องจากระบบการคมนาคมและขนส่งของชุมชนทั้งสอง

2. บทบาทด้านเศรษฐกิจ

2.1 บทบาทของชุมชนเทศบาลเมืองอุบลราชธานี สามารถวิเคราะห์ได้ดังนี้

1) กิจการค้าและบริการเป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่สำคัญสาขาหนึ่ง ซึ่งประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพและนารายได้สูงสุดให้กับชุมชน โดยเป็นที่ตั้งของสถานประกอบการค้าและบริการถึง 2,272 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 71.63 โดยเป็นกิจการค้าบริการร้อยละ 48.77 และค้าปลีกร้อยละ 38.91 ประเภทสินค้าและบริการเป็นสินค้าและบริการที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น สินค้าเบ็ดเตล็ด อาหารและเครื่องคั้ม รวมทั้งบริการร้านเสริมสวย คัดผม ตั้งอยู่บริเวณถนนสถิตนิมานกาลและถนนกันทรลักษณ์ (ตารางที่ 4.7)

2) การอุตสาหกรรม ชุมชนเทศบาลเมืองอุบลราชธานีมีกิจการอุตสาหกรรมทั้งสิ้น 160 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 62.99 เป็นอุตสาหกรรมประเภทบริการและ

การผลิต จำนวนร้อยละ 6.12 และ 34.38 ตามลำดับและมีความหลากหลายประเภท โดยส่วนใหญ่เป็นกิจการซ่อมยานพาหนะ และแร่อโลหะ (ตารางที่ 4.6 และ 4.13)

3) แรงงาน ชุมชนเทศบาลเมืองอุบลราชธานี มีแรงงานในสถานประกอบการค้าและบริการ จำนวน 8,518 คน และในกิจการอุตสาหกรรม จำนวน 1,446 คน จากแรงงานทั้งหมดของชุมชน จำนวน 79,349 คน โดยเป็นแรงงานจ้างที่มาจากนอกชุมชนและอำเภอต่าง ๆ เป็นส่วนใหญ่

4) การคลัง เทศบาลเมืองอุบลราชธานี มีรายรับมากกว่ารายจ่ายทุกปี โดยรายรับส่วนใหญ่มาจากภาษีอากรเป็นร้อยละ 46.79 จากรายรับทั้งหมด 71.65 ล้านบาท โดยมีอัตราเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 17.67 ต่อปี โดยรายจ่ายส่วนใหญ่เป็นค่าเงินเดือนและค่าจ้างของบุคลากร (ตารางที่ 4.20, 4.21 และ 4.22)

จากลักษณะดังกล่าวทำให้ชุมชนเทศบาลเมืองอุบลราชธานีมีบทบาทเป็นศูนย์กลางทาง เศรษฐกิจและเป็นแหล่งงานของชุมชนใกล้เคียง ประกอบฐานะการคลังของเทศบาลเมืองอุบลราชธานีมีความมั่นคงและมีอัตราเพิ่มขึ้นทุกปี แสดงให้เห็นถึงการขยายตัวของเศรษฐกิจของชุมชนเป็นไปอย่างต่อเนื่องและความหลากหลายสามารถสนองความต้องการของชุมชนและชุมชนใกล้เคียงได้

2.2 บทบาทของชุมชนเทศบาลตำบลวารินชำราบ สามารถวิเคราะห์ได้ดังนี้

1) กิจการค้าและบริการ ชุมชนเทศบาลตำบลวารินชำราบมีกิจการค้าและบริการเป็นอาชีพสำคัญ โดยทั้งสิ้น 341 แห่ง เป็นกิจการค้าบริการร้อยละ 42.12 และค้าปลีก 41.81 โดยเปิดดำเนินการในช่วง 5 ปีเป็นส่วนใหญ่ (ตารางที่ 4.7)

2) การอุตสาหกรรม มีทั้งสิ้น 30 แห่ง โดยเป็นกิจกรรมอุตสาหกรรมประเภทการบริการและการผลิต จำนวน 19 แห่งและ 11 แห่งตามลำดับ (ตารางที่ 4.13)

3) แรงงาน ชุมชนเทศบาลตำบลวารินชำราบมีแรงงานในกิจการค้าและบริการ จำนวน 1,807 คน และกิจการอุตสาหกรรม 185 คน จากแรงงานทั้งหมดของชุมชน 24,334 คน ส่วนใหญ่เป็นแรงงานจ้างที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตชุมชนเอง

4) การคลังเทศบาลตำบลวารินชำราบ มีรายรับเพิ่มขึ้นทุกปีในอัตราเฉลี่ยร้อยละ 15.51 ต่อปี ส่วนใหญ่เป็นรายรับจากภาษีและมีรายรับมากกว่ารายจ่าย โดยในปี 2532 มีรายรับทั้งสิ้น 42.72 ล้านบาท (ตารางที่ 4.23, 4.24 และ 4.25)

จากลักษณะดังกล่าวทำให้ชุมชนเทศบาลตำบลวารินชำราบ มีบทบาทเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจ ซึ่งให้บริการแก่ชุมชนเป็นส่วนใหญ่ และมีแนวโน้มจะขยายการเติบโตในอนาคต เนื่องจากการคลังของเทศบาลตำบลวารินชำราบมีความมั่นคง โดยมีรายรับส่วนใหญ่มากจากภาษีประเภทต่าง ๆ และอัตราการเปิดกิจการสูงขึ้น

2.3 ภาพรวมบทบาทของชุมชนทั้งสอง (แผนที่ที่ 5.4)

ชุมชนเทศบาลเมืองอุบลราชธานีเป็นศูนย์กลางในระดับภูมิภาค เป็นแหล่งงานของชุมชนข้างเคียง โดยดูจากขนาดจำนวนและความหลากหลายของกิจการตลอดจนแรงงานในแต่ละกิจการจะเห็นว่า มีศักยภาพที่สามารถรองรับความต้องการของชุมชนเองได้ และมีส่วนเกินสนองความต้องการของชุมชนข้างเคียงและภูมิภาคได้ ซึ่งเป็นไปตามลักษณะของชุมชนที่มีความเป็นเมืองสูงกิจกรรมย่อยหลากหลายซับซ้อนมากกว่าชุมชนเทศบาลตำบลวารินชำราบ ซึ่งเป็นชุมชนขนาดเล็ก มีความหลากหลายของกิจกรรมน้อย จึงเป็นตลาดแรงงานขนาดเล็กต้องอาศัยบริการจากชุมชนขนาดใหญ่กว่า คือ ชุมชนเทศบาลเมืองอุบลราชธานี และในทางกลับกันชุมชนเทศบาลตำบลวารินชำราบ ก็เป็นแหล่งปัจจัยการผลิต เช่น แรงงาน สนับสนุนกิจกรรมของชุมชนเทศบาลเมืองอุบลราชธานี โดยชุมชนทั้งสองมีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างค่อเนื่อง โดยพิจารณาจากความมั่นคงของฐานะการคลังของเทศบาล

3. บทบาทด้านสังคมและบริการสาธารณะ

3.1 บทบาทของชุมชนเทศบาลเมืองอุบลราชธานี

บริการสาธารณะส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในเขตชุมชนเทศบาลเมืองอุบลราชธานี คือ เป็นที่ของศูนย์ราชการระดับจังหวัดและระดับภูมิภาคมีขอบเขตการให้บริการและอำนวยความสะดวกในกิจการสาธารณะต่าง ๆ ในระดับชุมชนจนถึงระดับภูมิภาค โดยมีสถานประกอบการศึกษา จำนวน 52 แห่ง ให้บริการศึกษาในระดับอุดมศึกษา จำนวน 5 แห่ง ได้แก่ วิทยาลัยครู วิทยาลัยพยาบาล วิทยาลัยเทคนิค วิทยาลัยอาชีวศึกษา และวิทยาลัยเกษตรกรรม ซึ่งให้บริการในระดับภาค มีสถานประกอบการแพทย์-สาธารณสุข โดยมีโรงพยาบาล 4 แห่ง เป็นโรงพยาบาลระดับศูนย์ภาค 1,000 เตียง (โรงพยาบาลสรรพสิทธิประสงค์) ให้บริการในระดับภาค จำนวน 1 แห่ง โรงพยาบาลโรคจิต (โรงพยาบาลศรีมหาโพธิ์) ให้บริการในระดับภาค จำนวน 1 แห่ง และโรงพยาบาลเอกชน จำนวน 2 แห่ง มีคลินิกเอกชน 44 แห่ง มีบุคลากร จำนวน 1,802 คน สถานันทางศาสนา เป็นวัดในพุทธศาสนา 36 แห่ง และโบสถ์คริสต์ศาสนา 5 แห่ง (ตารางที่ 4.26 และ 4.27)

จะเห็นได้ว่าชุมชนเทศบาลเมืองอุบลราชธานี มีบทบาทเป็นศูนย์กลางด้านการสาธารณสุขในระดับภูมิภาคและชุมชนใกล้เคียง โดยเป็นที่ตั้งของศูนย์บริหารราชการสถานประกอบการศึกษาและสถานประกอบการแพทย์สาธารณสุข ในระดับภูมิภาค

3.2 บทบาทของชุมชนเทศบาลตำบลวารินชำราบ

มีสถานประกอบการศึกษา จำนวน 17 แห่ง โดยมีสถานประกอบการศึกษาระดับอุดมศึกษา 1 แห่ง คือ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ตั้งอยู่นอกเขตชุมชนในทางทิศใต้ไปตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 24 ที่กิโลเมตรที่ 13 ซึ่งให้บริการในระดับภาคมีสถานประกอบการแพทย์-สาธารณสุขเป็นโรงพยาบาลของรัฐ จำนวน 2 แห่ง และคลินิกเอกชน 15 แห่ง และสถานันทางศาสนาเป็นวัดในพุทธศาสนา 19 แห่ง

จะเห็นได้ว่าชุมชนเทศบาลตำบลวารินชำราบ มีบริการสาธารณะ

ที่ให้บริการ เฉพาะท้องถิ่นและชุมชนใกล้เคียง และเป็นการบริการสาธารณะที่มีขีดจำกัดในเรื่อง ปริมาณและศักยภาพ

3.3 ภาพรวมบทบาทของชุมชนทั้งสอง (แผนที่ที่ 5.5)

บทบาทของชุมชนทั้งสอง เป็นศูนย์กลางการบริการสาธารณะ ในด้าน การศึกษาและสาธารณสุข โดยชุมชนเทศบาลเมืองอุบลราชธานีมีสถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษา จำนวน 5 แห่ง และมีโรงพยาบาลในระดับศูนย์ภาค 1,000 เตียง ให้บริการแก่ชุมชนใกล้เคียง และในระดับภาค โดยชุมชนเทศบาลตำบลวารินชำราบมีศักยภาพในการให้บริการ ในขีดจำกัด เฉพาะเขตชุมชนและชุมชนใกล้เคียง

4. บทบาทด้านประชากร

4.1 บทบาทของชุมชนเทศบาลเมืองอุบลราชธานี มีประชากรในปี 2533 จำนวน 97,467 คน เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ในสัดส่วนเพศหญิง : เพศชาย เท่ากับ 100 : 98.15 โดยประชากรส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 10-19 ปี มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 22.55 ในปี 2533 มีการเปลี่ยนแปลงประชากรลดลงจากปี 2532 เท่ากับ 1,556 คน คิดเป็นร้อยละ 1.57 โดยมีสาเหตุสำคัญมาจากการเกิดและการอพยพย้ายถิ่น ซึ่งในปี 2533 มีอัตราเกิดร้อยละ 57.47 และอัตราการย้ายออกร้อยละ 91.66 (แผนภูมิที่ 4.11 ตารางที่ 4.28 และ 4.30) โดยประชากรส่วนใหญ่จะกระจายตัวหนาแน่น (19 คนต่อไร่) อยู่ในย่านพาณิชย์กรรมและที่อยู่อาศัยบริเวณด้านในตัวของชุมชน เนื่องจากเป็นที่ตั้งของศูนย์กลางการค้าและธุรกิจ ศูนย์ราชการหรือ ศูนย์บริการสาธารณะระดับภาค บริเวณโรงพยาบาลสรรพสิทธิประสงค์ จากลักษณะดังกล่าว สามารถคาดการณ์ว่าประชากรในอนาคตของชุมชนจะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยในปี 2552 จะมี ประชากรประมาณ 101,800 คน

จากลักษณะดังกล่าวจะเห็นว่าชุมชนเทศบาลเมืองอุบลราชธานี ในปี พ.ศ. 2533 มีประชากร 97,467 คน ถือว่าเป็นชุมชนขนาดใหญ่และมีแนวโน้มขยายตัว เนื่องจากการพัฒนาของชุมชนทั้งในด้านขนาดและความหลากหลายของกิจกรรม อีกทั้งยังเป็น แหล่งงานของชุมชนใกล้เคียงโดยรอบ

4.2 ชุมชนเทศบาลตำบลวารินชำราบ ในปี 2533 มีประชากรจำนวน 28,862 คน โดยเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชายในสัดส่วนเพศหญิง : เพศชาย เท่ากับ 100 : 90.28 (ตารางที่ 4.31) โดยประชากรส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 15-29 ปี โดยประชากรมีการเปลี่ยนแปลงจากปี 2532 ลดลงจำนวน 814 คน คิดเป็นร้อยละ 2.74 และมีลักษณะสม่ำเสมอ มีสาเหตุสำคัญมาจากอัตราการเกิดซึ่งมีแนวโน้มลดลงทุกปีโดยปี 2532 มีอัตราการเกิดพันละ 0.87 (ตารางที่ 41.53) การกระจายตัวของประชากรส่วนใหญ่จะหนาแน่นอยู่ในย่านพาณิชย์กรรมและที่อยู่อาศัยหนาแน่นบริเวณถนนพหลโยธิน ถนนพิตักย์สันติราษฎร์ ถนนสถิตยนิมมานกาล (17 คนต่อไร่) เนื่องจาก เป็นย่านเข้าออกสำคัญของชุมชนและ เชื่อมต่อกับชุมชนเทศบาลเมืองอุบลราชธานี จากลักษณะดังกล่าวประกอบกับรูปแบบการใช้ที่ดินซึ่งมีแนวโน้มจะขยายตัวไปสู่ชุมชนรอบนอกทำให้คาดว่าในปี 2532 มีประชากรประมาณ 37,200 คน

จากลักษณะดังกล่าวจะเห็นได้ว่าชุมชนเทศบาลตำบลวารินชำราบ มีการเปลี่ยนแปลงของประชากรในลักษณะสม่ำเสมอโดยธรรมชาติ โดยประชากรส่วนใหญ่อยู่ในวัยแรงงาน จึงเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาชุมชนต่อไป อีกทั้งยังเป็นแหล่งแรงงานให้กับชุมชนใกล้เคียงด้วย

4.3 ภาพรวมบทบาทของชุมชนทั้งสอง

ชุมชนทั้งสองเป็นชุมชนขนาดใหญ่ มีประชากรจำนวนมากและมีแนวโน้มการขยายตัว ลักษณะโครงสร้างประชากรเป็นรูปปิรามิด มีลักษณะฐานแคบและขยายกว้างในช่วงต้นของประชากรวัยแรงงาน และค่อย ๆ แคบลงในหมวดอายุที่สูงขึ้น ประชากรในหมวดอายุ 15-19 ปี มีการกระจายตัวมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 12.7 รองลงมาได้แก่ หมวดอายุ 10-14 ปี คิดเป็นร้อยละ 10.53 โดยอัตราส่วนผู้เป็นภาระมีค่าเท่ากับ 45.35

5. บทบาทด้านการบริหารและการพัฒนาชุมชน

5.1 ชุมชนเทศบาลเมืองอุบลราชธานี

1) บทบาทด้านการบริหาร จากที่ชุมชนเป็นที่ตั้งของศูนย์ราชการในระดับจังหวัดและระดับภาค ประกอบกับนโยบายการพัฒนาและเป้าหมายของรัฐ กำหนดให้ชุมชน

อุบลราชธานี เป็นศูนย์กลางการบริหารการปกครอง เพื่อให้บริการแก่ชุมชนและพื้นที่โดยรอบในระดับภาค

2) โครงการพัฒนาชุมชน จากสถานะการคลังของเทศบาลเมืองอุบลราชธานี และเป็นที่ตั้งของศูนย์ราชการประกอบโครงการพัฒนาชุมชนที่จะเกิดขึ้น เป็นปัจจัยส่งเสริมให้ชุมชนมีการพัฒนาที่มีศักยภาพสูงขึ้น เกิดการปรับตัวเตรียมการพัฒนา และเป็นศูนย์กลางการพัฒนาด้านการบริหารการปกครอง เศรษฐกิจ การศึกษา มีลักษณะเป็นหลายศูนย์กลาง เพื่อให้บริการกับพื้นที่ต่าง ๆ โดยรอบ (แผนที่ที่ 4.8 และ 4.9)

จากลักษณะดังกล่าว ทำให้ชุมชนเทศบาลเมืองอุบลราชธานีเป็นศูนย์กลางการบริหารการปกครองในระดับภาค

5.2 ชุมชนเทศบาลตำบลวารินชำราบ

1) บทบาทด้านการบริหาร เนื่องจากชุมชนตั้งอยู่ใกล้และอยู่ในเขตอิทธิพลการให้บริการของศูนย์ราชการ จังหวัดอุบลราชธานี ทำให้ชุมชนเทศบาลตำบลวารินชำราบ ต้องมีบทบาทด้านการบริหาร เฉพาะด้านในเขตพื้นที่ชุมชนเท่านั้น

2) โครงการพัฒนาชุมชน จากสถานะการคลังของเทศบาลตำบลวารินชำราบ และโครงการพัฒนาชุมชน มีผลให้ชุมชนมีการขยายตัวเพื่อรองรับความเจริญที่จะเกิดขึ้น และสนับสนุนการเป็นศูนย์กลางการพัฒนาของชุมชนเทศบาลเมืองอุบลราชธานี ให้มีศักยภาพที่หลากหลายยิ่งขึ้น

5.3 ภาพรวมบทบาทของชุมชนทั้งสอง (แผนที่ที่ 5.6)

ชุมชนทั้งสองจะเป็นศูนย์กลางการบริหารในระดับภาค โดยชุมชนเทศบาลเมืองอุบลราชธานีจะเป็นศูนย์กลางการบริหารในระดับภาค ให้บริการแก่ชุมชนเทศบาลตำบลวารินชำราบและจากโครงการพัฒนาชุมชน ทำให้ชุมชนเทศบาลเมืองอุบลราชธานีมีบทบาทเป็นศูนย์กลางการบริหารที่เด่นชัดขึ้น โดยมีชุมชนเทศบาลตำบลวารินชำราบรองรับการสนับสนุนบทบาทดังกล่าวให้มีศักยภาพยิ่งขึ้น

สรุป บทบาทของชุมชนเทศบาลเมืองอุบลราชธานีและชุมชนเทศบาลตำบลวารินชำราบมีรูปแบบของการพึ่งพาสนับสนุนกัน ว่าเป็นศูนย์กลางการบริหาร การค้าและการบริการในระดับภาค และมีโครงสร้างพื้นฐานด้านต่าง ๆ ที่มีศักยภาพพร้อมในการรองรับการพัฒนาไปสู่ความเจริญได้อย่างรวดเร็ว โดยเป็นศูนย์กลางทางด้านคมนาคมขนส่ง ศูนย์กลางการค้าและบริการ ศูนย์กลางการศึกษา และการสาธารณสุข และยังมีปัจจัยพื้นฐานในการรองรับการขยายตัวของเมืองในอนาคตที่มีประสิทธิภาพ เช่น ปัจจัยด้านพื้นที่รองรับการขยายตัวของเมืองเป็นแหล่งแรงงานขนาดใหญ่ และมีสถานที่ที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์และโบราณคดี ตลอดจนแหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติ เป็นต้น ซึ่งสามารถสรุปบทบาทได้ดังนี้

บทบาทของชุมชน		ปัจจัยการพิจารณา
ด้าน	ระดับ	
ศูนย์กลางการคมนาคมและขนส่ง	อนุภาค	ระบบโครงข่ายคมนาคมและขนส่ง - ทางอากาศ - ทางรถไฟ - ทางรถยนต์
ศูนย์กลางการค้าและบริการ	อนุภาค	กิจการค้าและบริการ - จำนวน 3,172 แห่ง - แรงงาน 10,932 คน กิจการอุตสาหกรรม - จำนวน 254 แห่ง - แรงงาน 2,379 คน
ศูนย์กลางการแพทย์และสาธารณสุข	อนุภาค	โรงพยาบาล 6 แห่ง จำนวนเตียงคนไข้ 1,955 เตียง คลินิก 59 แห่ง แพทย์ 148 คน พยาบาล 628 คน
ศูนย์กลางการศึกษา	อนุภาค	สถาบันการศึกษา 70 แห่ง ห้องเรียน 2,201 ห้อง ระดับอุดมศึกษา 7 แห่ง มัธยมศึกษา 7 แห่ง ประถมศึกษา 18 แห่ง อนุบาลถึงประถมศึกษา 38 แห่ง

ขั้นที่ 2 ศึกษาปัญหาและข้อจำกัดในการพัฒนาของชุมชน

1. ปัญหาในการพัฒนาของชุมชน

การวางแนวทางการพัฒนาชุมชน มีความจำเป็นต้องศึกษาให้ทราบปัญหาของชุมชนเพื่อกำหนดแนวทางและมาตรการในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว รวมถึง เน้นการป้องกันปัญหาของชุมชนในอนาคตที่อาจเกิดขึ้น

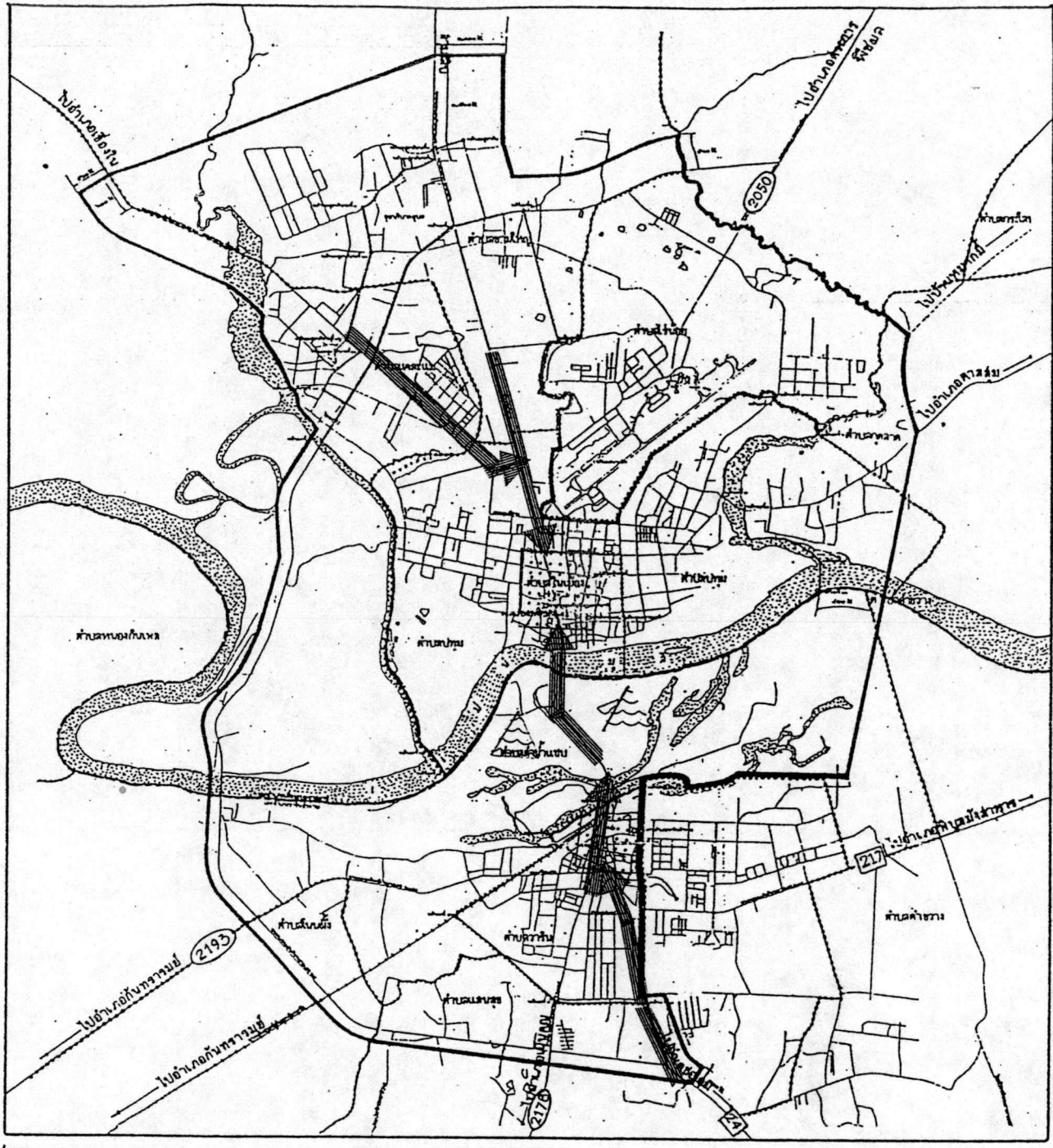
จากการศึกษาบทบาทของชุมชนในด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคมและ บริการสาธารณะ ประชากร และโครงการพัฒนาของชุมชน สามารถวิเคราะห์สรุปปัญหา อุปสรรคในการพัฒนาเมือง ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งในการพิจารณาแนวทางการพัฒนาเมืองต่อไปในอนาคต

1.1 ปัญหาค้านกายภาพ (แผนที่ที่ 5.7)

1) ปัญหาระบบโครงข่ายคมนาคม ทั่วไปเป็น Grid Patter โดยมีย่านสายหลักตัดผ่านเมืองข้ามแม่น้ำมูลเชื่อมเมืองทั้งสอง (ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 212 และถนนน้ำอ้อม) และมีถนนเลียบเมือง (ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 24) ทำให้มีการจราจรหนาแน่นและติดขัดในบริเวณใจกลางชุมชน ประกอบกับมีการจอดรถยนต์ในบริเวณย่านสถานที่ราชการ โรงเรียน ตลาดสด ทำให้เสียพื้นที่ผิวการจราจร ทำให้เกิดปัญหาการจราจรในบริเวณถนนชยางกูร ถนนอุปราชา ถนนน้ำอ้อม ถนนพรมเทพ ถนนพลเทพ บริเวณตลาดเทศบาลตำบลวารินชำราบ บริเวณทางแยกไปอำเภอพิบูลมังสาหาร ถนนสถิตย์นิมานกาล และถนนพุ่มเทพอีกด้วย

2) ปัญหาการขาดแคลนสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ ในบริเวณรอบนอกของเมือง เช่น การประปา โทรศัพท์

3) ปัญหาการใช้ที่ดิน มีลักษณะกระจุกกระจายขยายไปตามแนวถนน โดยเฉพาะบริเวณถนนสายหลัก (ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 23, 212) ถนนน้ำอ้อม ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 24 ทางหลวงจังหวัดหมายเลข 2178, 2193 ทำให้การใช้ที่ดินไม่เกิดประสิทธิภาพเพียงพอ และยากต่อการวางระบบโครงข่าย และการให้บริการพื้นฐาน ประกอบกับมีค่ายทหาร (กองบิน 21 และค่ายสรรพสิทธิประสงค์) ตั้งอยู่ในเขตชุมชนทั้งสอง ซึ่งเป็นข้อจำกัดในการขยายตัวของเมืองทั้งสอง

การศึกษาเพื่อวางแนวทางการพัฒนาเมืองอุบลราชธานีและวารินชำราบ : อุบลราชธานี

<p>แสดง : ปัญหาการพัฒนา</p> <p>สัญลักษณ์ :</p> <ul style="list-style-type: none"> ปัญหาการจราจร ปัญหาการใช้ที่ดิน ปัญหาน้ำท่วม <p>ที่มา : สำนักงานเมือง กระทรวงมหาดไทย</p>	<p>มิติ 1 : 27200.</p> <p>แผนที่ที่ 5.7</p> <p>เครื่องหมาย :</p>
	<p style="text-align: right;">เหนือ</p> <p>โดย : นายศักดิ์ฤทธิ วลักคำ</p>

1.2 ปัญหาด้านเศรษฐกิจ

ชุมชนทั้งสองมีประเภท และลักษณะของกิจกรรมทาง เศรษฐกิจที่ แตกต่างกัน โดยชุมชนเทศบาลเมืองอุบลราชธานีมีกิจการค้าและบริการที่มีขนาดและความหลากหลาย ของกิจกรรมที่ซับซ้อนกว่าชุมชนเทศบาลตำบลวารินชำราบ เป็นศูนย์กลางการค้าและบริการ มีกำลัง การผลิตที่สามารถให้บริการทั้งภายในเขตชุมชนและชุมชนโดยรอบ โดยมีอัตราการเจริญเติบโตสูง จึงทำให้ชุมชนเทศบาลตำบลวารินชำราบมีของ เชดจกักตุนในการทำกิจกรรมทางเศรษฐกิจ เนื่องจาก ข้อจำกัดของขนาดของกิจการ และชุมชนตั้งอยู่ใกล้ศูนย์กลางการค้าและบริการที่สามารถติดต่อกัน ได้สะดวก ประกอบกับโครงสร้างทางการคลังของชุมชนทั้งสอง มีงบประมาณรายจ่ายในหมวด เงินเดือน ค่าจ้างค่าตอบแทนในอัตราสูง (ร้อยละ 26) ทำให้งบประมาณในการพัฒนาชุมชน ด้านต่าง ๆ มีน้อย

1.3 ปัญหาด้านประชากร

ชุมชนทั้งสอง เป็นชุมชนขนาดใหญ่ กระจายตัวหนาแน่นอยู่ใจกลาง ชุมชน บริเวณศูนย์กลางของชุมชนทั้งสองและสองฟากถนนสายหลักของชุมชน โดยชุมชนเทศบาล เมืองอุบลราชธานีมีอัตราการขยายตัวร้อยละ 0.14 - 4.89 ต่อปี โดยชุมชนเทศบาลตำบล วารินชำราบมีอัตราการขยายตัวร้อยละ 0.29 - 1.13 ต่อปี ทำให้ชุมชนทั้งสองมีแนวโน้ม ขยายตัวออกไปสู่พื้นที่รอบนอก เกิดช่องว่างระหว่างประชากรกับการพัฒนาชุมชน คือ คุณภาพชีวิต ของประชากรจะแตกต่างกัน ได้รับบริการจากสาธารณะไม่เสมอภาคเท่าเทียมกัน

1.4 ปัญหาด้านสังคมและบริการสาธารณะ

จากที่ชุมชนเทศบาลเมืองอุบลราชธานี เป็นศูนย์กลางการค้าและบริการ และการค้า ตลอดจนเป็นศูนย์กลางทางการคมนาคมขนส่ง ซึ่งจำเป็นต้องมีการปรับปรุงประสิทธิภาพ การให้บริการสาธารณะ เพื่อรองรับความต้องการที่มีเพิ่มมากขึ้นในอนาคต ตลอดจนป้องกันปัญหา อันเนื่องมาจากการขยายตัวของชุมชน โดยเฉพาะปัญหาทางสิ่งแวดล้อม เช่น น้ำเสีย ชยะมูลฝอย ตลอดจนปรับปรุงประสิทธิภาพบริการสาธารณะให้สามารถสนองความต้องการของชุมชนได้อย่างทั่วถึง

1.5 ปัญหาทางด้านการบริหารและการพัฒนา

จากการที่ชุมชนทั้งสองมีการขยายตัวของความเจริญเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว จนมีความเกี่ยวโยงกันในการพัฒนาในลักษณะของ เมืองแฝด ในขณะที่การปกครองของชุมชนยัง เป็นการปกครองท้องถิ่นในรูปเทศบาลเมืองอุบลราชธานีกับเทศบาลตำบลวารินชำราบ ทำให้มีข้อจำกัดในการประสานการพัฒนาในด้านต่าง ๆ เช่น ในด้านการประสานการวางแผนการพัฒนา ทำให้การบริหารโครงการพัฒนาต่าง ๆ ไม่มีประสิทธิภาพ

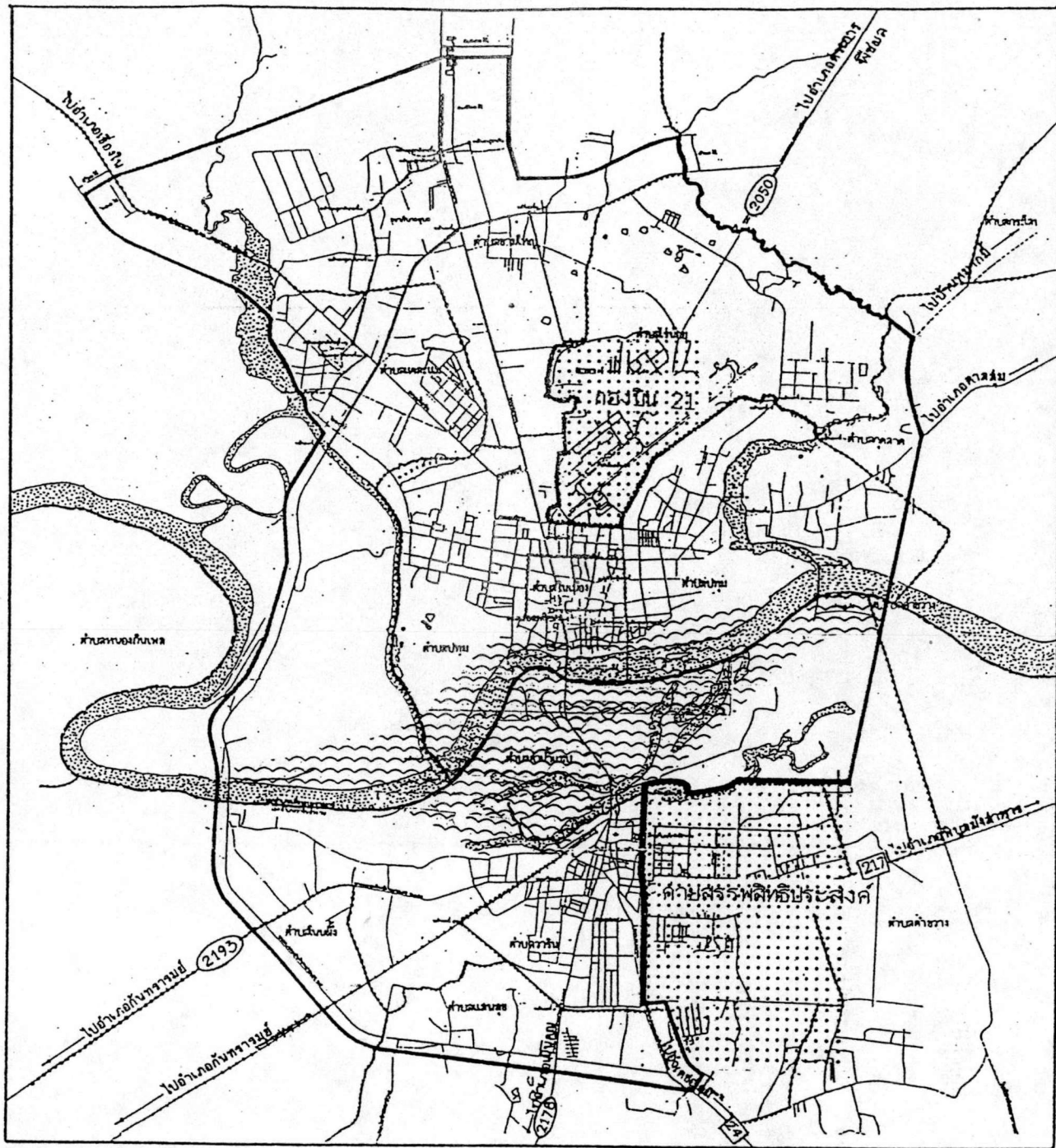
สรุป ชุมชนทั้งสองมีปัญหาที่เป็นอุปสรรคในการพัฒนาที่สำคัญ คือ

- 1) ปัญหาการใช้ที่ดินไม่เป็นระเบียบขาดประสิทธิภาพ
- 2) ปัญหาโครงสร้างการคมนาคมขนส่ง
- 3) ปัญหาบริการด้านสาธารณสุขและสาธารณสุขการ
- 4) ปัญหาการกระจายความเจริญของชุมชน
- 5) ปัญหาการทางสิ่งแวดล้อมภาวะ เช่น น้ำเสีย ขยะมูลฝอย
- 6) ปัญหาการบริหารชุมชน

2. ข้อจำกัดในการพัฒนาของชุมชน (แผนที่ที่ 5.8)

จากการศึกษาบทบาทของชุมชนทั้งสองทำให้ทราบข้อจำกัดในการพัฒนาของชุมชน คือ

- 1) จากลักษณะทางภูมิภาคของชุมชนเทศบาลเมืองอุบลราชธานี มีพื้นที่ลาดเอียงจากทิศตะวันตกไปสู่ทิศตะวันออก และลาดเอียงสู่น้ำมูลทางทิศใต้ เป็นที่ราบลุ่มน้ำท่วมถึงทุกปี ในขณะที่ชุมชนเทศบาลตำบลวารินชำราบทางทิศเหนือเป็นที่ราบลุ่ม และมีแหล่งน้ำขนาดใหญ่ จำนวน 2 แห่ง คือ กุดศรีมังคละและกุดปลาขาว ทำให้เป็นอุปสรรคทางธรรมชาติในการพัฒนา (Radial Finger Growth)
- 2) ตัวจังหวัดอุบลราชธานี เป็นจังหวัดชายแดนติดต่อกับประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ทำให้มีหน่วยราชการทหารตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ โดยชุมชน

<p>แสดง : ชื่อจากแผนการพัฒนา</p>	<p>มิติ 1 : 27200</p>	<p>แผนที่ที่ 5.8</p>
<p>สัญลักษณ์ :</p> <p>..... เขตทหาร</p> <p>~~~~~ ปัญหาหน้าท่วม</p> <p>ที่มา: สำนักผังเมือง กระทรวงมหาดไทย</p>	<p>เครื่องหมาย :</p> <p>โดย: นายศักดิ์ฤทธิ วัลย์คำ</p> <div style="text-align: right;"> </div>	

เทศบาลเมืองอุบลราชธานี เป็นที่ตั้งกองพัน 21 ของกองทัพอากาศและชุมชนเทศบาลตำบลวารินชำราบเป็นที่ตั้งของค่ายสรรพลีสิทธิ์ประสงค์ของกองทัพบก

ชั้นที่ 3 นโยบายและโครงการพัฒนาของชุมชน

1. นโยบายการพัฒนาของชุมชน

นโยบายของรัฐบาลในส่วนที่เกี่ยวข้องกับชุมชนเทศบาลเมืองอุบลราชธานี และชุมชนเทศบาลตำบลวารินชำราบ สรุปได้ดังนี้

1) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่เจ็ด พ.ศ. 2535-2539

"3.1 โอกาสการพัฒนา

3.1.3 การเปิดตลาดการค้าและการลงทุนในประเทศ

เพื่อนบ้านมีคู่หูทางที่คึกคัก การเปลี่ยนแปลงสถานการณ์อินโดจีนและประเทศเพื่อนบ้าน รวมทั้งนโยบายที่จะเปิดความสัมพันธ์ทางการค้าและการลงทุนอินโดจีนและพม่า ซึ่งจะเพิ่มโอกาสให้แก่ประเทศไทย เป็นเศรษฐกิจค้ำหน้าในภูมิภาคนี้ต่อไป

4.3 การค้าบริการ

4.3.1 การท่องเที่ยว

(1.2) กำหนดแนวทางสนับสนุนให้ไทยเป็นประตูทางออกสู่การพัฒนาทางจรท่องเที่ยวในกลุ่มประเทศอินโดจีนและประเทศเพื่อนบ้าน

(2.1) อนุมัติแผนแม่บทเพื่อฟื้นฟูสถานแหล่งท่องเที่ยวและระบบสาธารณูปโภคบริการพื้นฐานต่าง ๆ ทั้งในแหล่งท่องเที่ยวหลักและแหล่งท่องเที่ยวใหม่ที่มีศักยภาพในระบบเดียวกับการพัฒนาเมืองหลัก ได้แก่ เมืองพิบูลย์...และพื้นที่อีสานตอนล่าง

3.2 แนวทางการพัฒนาเฉพาะสาขา

3.2.1 ขนส่ง

(4.1.1) เพิ่มขีดความสามารถการให้บริการท่าอากาศยานพาณิชย์สากลที่มีอยู่และที่กำลังจะพัฒนาขึ้นใหม่ให้เกิดความสะดวก ในการให้บริการแก่ผู้โดยสารและสินค้าให้มากขึ้น รวมทั้งยกระดับการให้บริการให้ได้มาตรฐานสากล

3.1 แนวทางการพัฒนาภาคและพื้นที่เขตเศรษฐกิจใหม่

3.1.2 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

(1.2) สนับสนุนการค้าและบริการของภาค

โดยเฉพาะด้านการท่องเที่ยวแหล่งประวัติศาสตร์และศิลปวัฒนธรรม ที่จะเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวระดับนานาชาติในประเทสใกล้เคียง เช่น เขาพระวิหารและนครวัด และพัฒนาศูนย์กลางการค้าและบริการสนับสนุนการเปิดประเทศของกลุ่มอินโดจีน

(2.2) ปัญหา...และเมืองศูนย์กลางของ

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง คือ อุบลราชธานี...ตลอดทั้งจุดค้าชายชายแดนที่ช่องเม็ก"

2) ผังโครงสร้างจังหวัดอุบลราชธานี

"1.5.1 นโยบาย

3. พัฒนาเมืองอุบลราชธานีให้มีบทบาทเป็นเมืองศูนย์กลางการค้า การบริการ และเป็นแหล่งรวบรวมผลผลิตการเกษตรและกระจายสินค้าในพื้นที่ใกล้เคียง"

สรุป นโยบายการพัฒนาของชุมชน

1. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่เจ็ด

1.1 เมืองศูนย์กลางของภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

1.2 เป็นประตูเปิดการค้า (จุดค้าชายชายแดนช่องเม็ก) และการท่องเที่ยวกับประเทศในกลุ่มอินโดจีน

1.3 ปรับปรุงท่าอากาศยานพาณิชย์สากล

2. ผังโครงสร้างจังหวัดอุบลราชธานี

2.1 เมืองศูนย์กลางการค้า การบริการและเป็นแหล่งรวบรวมผลผลิตการเกษตร และกระจายสินค้าในพื้นที่ใกล้เคียง

2. โครงการพัฒนาชุมชน (แผนที่ที่ 5.9)

2.1 ชุมชนเทศบาลเมืองอุบลราชธานี

1) โครงการศูนย์ราชการริมถนนคลังอาวุธ เป็นโครงการศูนย์ราชการที่ตั้งขึ้นใหม่ และได้มีการจัดสรรพื้นที่เพื่อสถาบันราชการต่าง ๆ ปัจจุบันมีสถาบันราชการตั้งอยู่แล้วบางส่วน เช่น กองร้อยอาสารักษาดินแดนจังหวัด ศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงาน โรงเรียนศรีบรมพิทยาคม และศูนย์ปฏิบัติการโยธา เป็นต้น

2) โครงการบ้านจัดสรร บริเวณทางทิศตะวันออกของถนนชยางกูร ริมทางหลวงจังหวัดหมายเลข 2050 เป็นโครงการของการเคหะแห่งชาติและของเอกชน เช่น โครงการเคหะชุมชนอุบล หมู่บ้านดวงจันทร์ และหมู่บ้านอุบลการเคหะ เป็นต้น

3) โครงการก่อสร้างสะพานคู่ขนานข้ามแม่น้ำมูล ซึ่งปัจจุบันได้ดำเนินการก่อสร้าง คาดว่าจะแล้วเสร็จภายในปี 2535

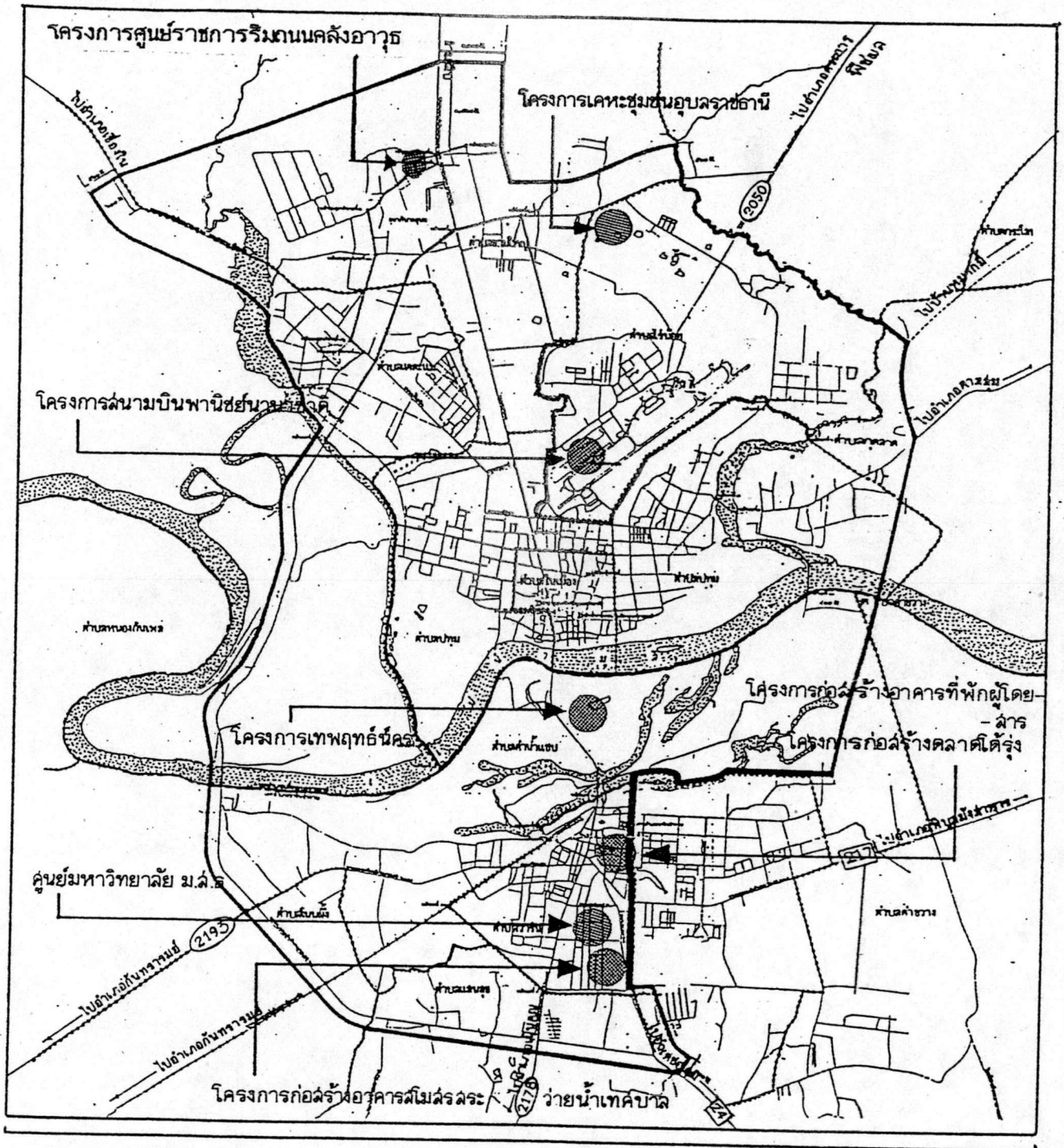
2.2 ชุมชนเทศบาลตำบลวารินชำราบ

1) โครงการขยายเขตเทศบาลตำบลวารินชำราบ จากเดิมประมาณ 5.00 ตารางกิโลเมตร เป็น 20.00 ตารางกิโลเมตร โดยขอขยายเขตเทศบาลขึ้นไปทางตอนเหนือจนจดแนวเขตแม่น้ำมูล

2) โครงการมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ตั้งอยู่ริมทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 24 (วารินชำราบ - เขษอุทุม) มีพื้นที่ประมาณ 5,000 ไร่ เพื่อสนองความต้องการทางด้านการศึกษาในระดับภาค โดยเฉพาะพื้นที่ด้านตะวันออกของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งประกอบด้วยจังหวัด อุบลราชธานี สกลนคร นครพนม มุกดาหาร ร้อยเอ็ด ยโสธรและศรีสะเกษ

3) โครงการพัฒนาที่ดิน "เทพฤทธิ์นคร" ในตำบลคานันท์แซบ โดยเอกชนขอเช่าที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดเพื่อก่อสร้างศูนย์การค้า อาคารพาณิชย์ สถานีขนส่งและสาธารณูปโภคต่าง ๆ ในพื้นที่ประมาณ 200 ไร่ (ปัจจุบันได้เลิกโครงการ)

4) โครงการก่อสร้างอาคารที่พักผู้โดยสาร โดยก่อสร้างเป็นอาคารคอนกรีตเสริมเหล็ก 1 ชั้น ขนาด 8.00 + 24.00 เมตร อยู่บริเวณตลาดสดเทศบาลด้านทิศตะวันออก

การศึกษาเพื่อวางแผนทางการพัฒนาเมืองอุบลราชธานีและวารินชำราบ : อุบลราชธานี

แล้วแต่ : โครงการพัฒนาภายในพื้นที่ศึกษา	มิติ 1 : 27200	แผนที่ที่ 5,9
สัญลักษณ์ :	เครื่องหมาย :	
ตำแหน่งโครงการ		
ที่มา : สำนักผังเมือง กระทรวงมหาดไทย	โดย : นายศักดิ์ฤทธิ	ผู้จัดทำ

5) โครงการก่อสร้างอาคารสโมสรสระว่ายน้ำเทศบาล เป็นอาคารคอนกรีตเสริมเหล็ก 3 ชั้น ขนาด 12.00 + 20.00 เมตร ก่อสร้างบริเวณทิศตะวันตกของสระว่ายน้ำเทศบาล

6) โครงการโรงฆ่าสัตว์ บริเวณริมทางหลวงจังหวัดหมายเลข 2178 เนื้อที่ประมาณ 12 ไร่ 3 งาน 45 ตารางวา

7) โครงการก่อสร้างตลาดค้ารุ่ง บริเวณทิศตะวันตกของตลาดสดเทศบาลฯ แทนของเดิม เป็นอาคารคอนกรีตเสริมเหล็ก คานสูง 3 ชั้น พื้นทึ่มน้อยกว่า 1,800 ตารางเมตร

ขั้นที่ 4 แนววิสัยทัศน์และการขยายตัวของชุมชน

1. แนววิสัยทัศน์ของชุมชน (แผนพื้นที่ 5.10)

การศึกษาแนววิสัยทัศน์ของชุมชนเมืองในอนาคตพิจารณาถึงองค์ประกอบ 3 ประการคือ

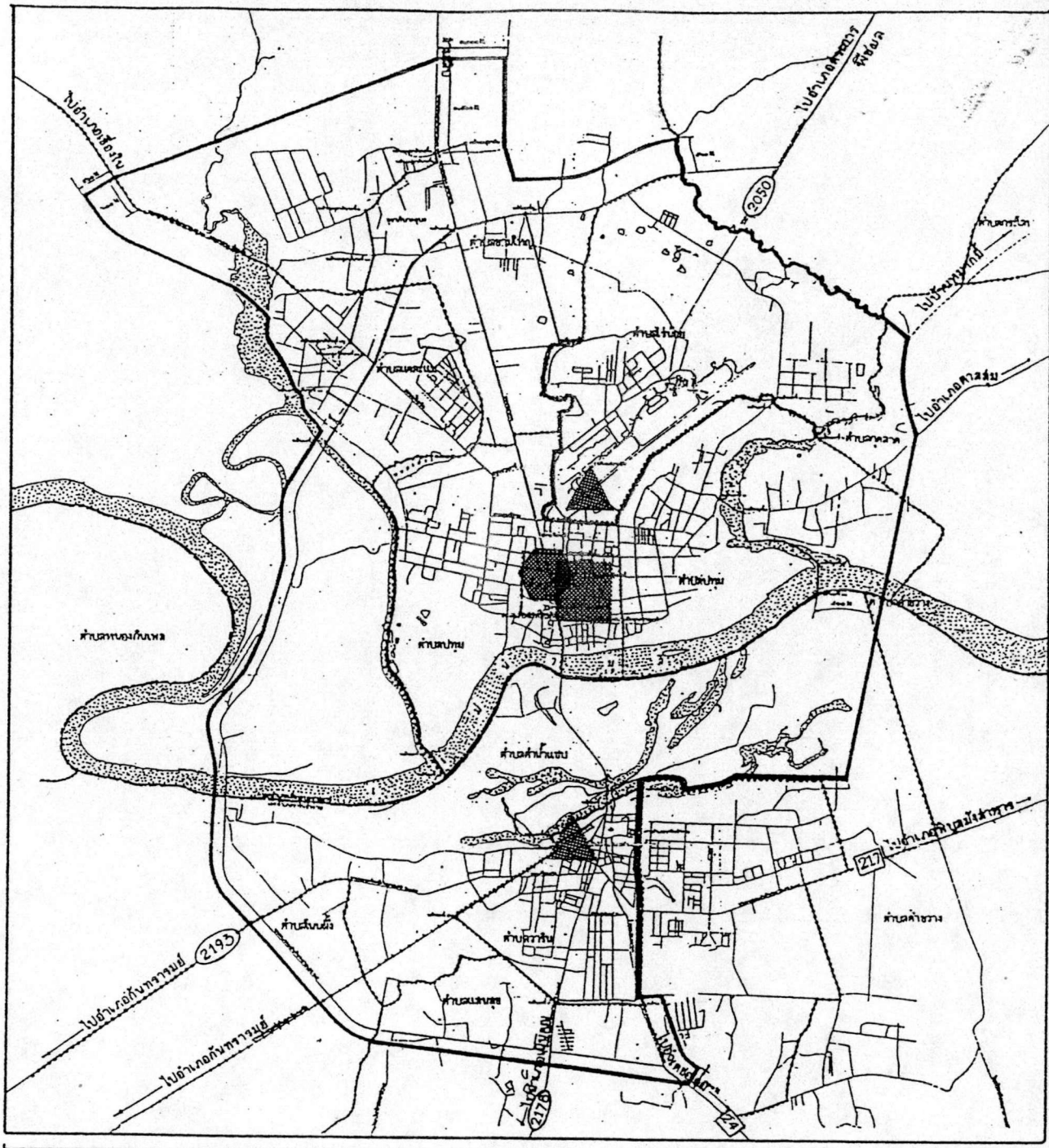
1. องค์ประกอบด้านปัจจัยนำ คือ บทบาทด้านนำของชุมชน โครงการพัฒนาและนโยบายการพัฒนาของรัฐบาล
2. องค์ประกอบด้านประชากร เป็นการพยากรณ์จำนวนประชากรที่จะรองรับบทบาทของชุมชนเมืองในอนาคต
3. องค์ประกอบด้านพื้นที่ เป็นการพิจารณาถึงสภาพขนาดของพื้นที่ ปัญหาและข้อจำกัดในการพัฒนา

1.1 ชุมชนเทศบาลเมืองอุบลราชธานี

1) องค์ประกอบด้านปัจจัยนำ

1. บทบาทด้านนำของชุมชน

1) การค้าและบริการ โดยเป็นที่ตั้งของกิจการค้าและบริการทั้งสิ้น 2,272 แห่ง เป็นที่ตั้งของโรงแรมและภัตตาคารทั้งสิ้น 21 แห่ง มีห้องพักรวม 1,090 ห้อง และก่อให้เกิดการจ้างงานประมาณ 8,518 คน

การศึกษาเพื่อวางแผนทางการพัฒนาเมืองอุบลราชธานีและวารินชำราบ : อุบลราชธานี

<p>แสดง : แนวโน้มบทบาทของชุมชน</p> <p>สัญลักษณ์ : ศูนย์กลางการคมนาคมและขนส่ง</p> <p> ศูนย์กลางการค้าและบริการ</p> <p> ศูนย์กลางการบริหาร</p> <p>ที่มา : สำนักผังเมือง กระทรวงมหาดไทย</p>	<p>มิติ 1 : 27200</p> <p>แผนที่ที่ 5.10</p> <p>เครื่องหมาย :</p>
<p>โดย : นายศักดิ์ฤทธิ</p>	<p>สำนักผังเมือง</p> <p>หน้า 5</p>

2) การคมนาคมและขนส่งทางอากาศและทางรถยนต์ โดยเป็นที่ตั้งของท่าอากาศยานพาณิชย์สากลและมีระบบโครงข่ายการคมนาคมและขนส่งที่สามารถติดต่อกับชุมชนทางจังหวัดใกล้เคียงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3) การบริหาร การศึกษาและการแพทย์สาธารณสุข โดยเป็นที่ตั้งของศูนย์ราชการระดับเขต รวมทั้งสถาบันการศึกษาทั้งสิ้น 52 แห่ง เป็นสถาบันการศึกษา ระดับอุดมศึกษา 6 แห่ง และมีสถาบันการแพทย์สาธารณสุข ซึ่งเป็นศูนย์กลางระดับภาค

2. นโยบายและโครงการพัฒนาของรัฐบาล

ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๗ กำหนดให้เมืองอุบลราชธานีเป็นศูนย์กลางความเจริญของภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง เป็นประตูเปิดตลาดการค้าบริเวณจุดค้าชายชายแดนที่ "ช่องเม็ก" และเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวกับประเทศอินโดจีน รวมทั้งปรับปรุงท่าอากาศยานจังหวัดอุบลราชธานีเป็นท่าอากาศยานพาณิชย์สากล

2) องค์ประกอบด้านประชากร จากการเปลี่ยนแปลงประชากรในอดีตระหว่างปี 2512 - 2532 นำมาพยากรณ์ประชากรด้วยวิธี Exponential โดยในปี 2532 เป็นปีฐาน ปรากฏว่าในปี 2542 จะมีประชากรเป็นจำนวน 100,400 คน

3) องค์ประกอบด้านพื้นที่

1. ชุมชนเทศบาลเมืองอุบลราชธานีมีพื้นที่ทั้งสิ้น 29.04 ตารางกิโลเมตร โดยมีพื้นที่ว่างและพื้นที่รองรับการพัฒนาและการขยายตัวของชุมชนในอนาคตได้อย่างเพียงพอ

2. ปัญหาและข้อจำกัดในการพัฒนา

- ปัญหาการใช้ที่ดินไม่เป็นระบบขาดประสิทธิภาพ
- ปัญหาบริการด้านสาธารณสุขบุคคลและสาธารณสุขการ
- ปัญหาจราจร
- ปัญหาสิ่งแวดล้อมและมลภาวะ
- ปัญหาด้านการบริหาร

แนววิสัยทัศน์ของชุมชนเทศบาลเมืองอุบลราชธานี

จากองค์ประกอบข้างต้นชี้ให้เห็นว่า บทบาทของชุมชนเทศบาลเมืองอุบลราชธานีในอนาคตจะเป็นศูนย์กลางการค้าและบริการ การคมนาคมและขนส่ง การศึกษาและการแพทย์ สาธารณสุขของภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง โดยจะเป็นศูนย์กลางให้บริการด้านการคมนาคมและขนส่งทางอากาศและทางรถยนต์ เป็นประจักษ์ลุ่มประเทศอินโดจีน ให้บริการด้านการค้าและการบริการแก่จังหวัดใกล้เคียงและกลุ่มประเทศอินโดจีน เช่น บริการด้านที่พัก การเงิน และการธนาคาร ศูนย์กลางการท่องเที่ยว (อินโดจีน) ตลอดจนบริการทางการศึกษาและการแพทย์ สาธารณสุข

1.2 ชุมชนเทศบาลตำบลวารินชำราบ

1) องค์ประกอบด้านปัจจัยนำเข้า

1. บทบาทด้านนำเข้าของชุมชน

1) การคมนาคมขนส่งทางรถไฟ โดยเป็นที่ตั้งของ สถานีรถไฟสายตะวันออกเฉียงเหนือ กรุงเทพฯ-อุบลราชธานี

2) การรวบรวมและกระจายสินค้า เป็นแหล่งรวบรวมสินค้าจากจังหวัดและชุมชนใกล้เคียง เป็นที่ตั้งคลังสินค้าที่สำคัญของจังหวัดอุบลราชธานี ที่ขนส่งมาทางรถไฟ

2) องค์ประกอบด้านประชากร จากการเปลี่ยนแปลงประชากรในอดีตระหว่างปี 2512 - 2532 นำมาพยากรณ์ประชากรด้วยวิธี Exponential โดยในปี 2532 เป็นปีฐาน ปรากฏว่าในปี 2542 จะมีประชากรเป็นจำนวน 33,200 คน

3) องค์ประกอบด้านพื้นที่

1. ชุมชนเทศบาลตำบลวารินชำราบมีพื้นที่ทั้งสิ้น 5.00 ตารางกิโลเมตร และปัจจุบันกำลังขออนุมัติกระทรวงมหาดไทยขยายพื้นที่เป็น 20.00 ตารางกิโลเมตร ซึ่งปัจจุบันยังมีพื้นที่ว่างทางทิศตะวันตกจำนวนมากสามารถรองรับการขยายตัวของชุมชนในอนาคตได้

2. ปัญหาและข้อจำกัดในการพัฒนา

- ปัญหาการใช้ที่ดินไม่เป็นระบบ ขาดประสิทธิภาพ
- ปัญหาบริการด้านสาธารณูปโภค และสาธารณูปการ
- ปัญหาจราจร
- ปัญหาการบริหาร

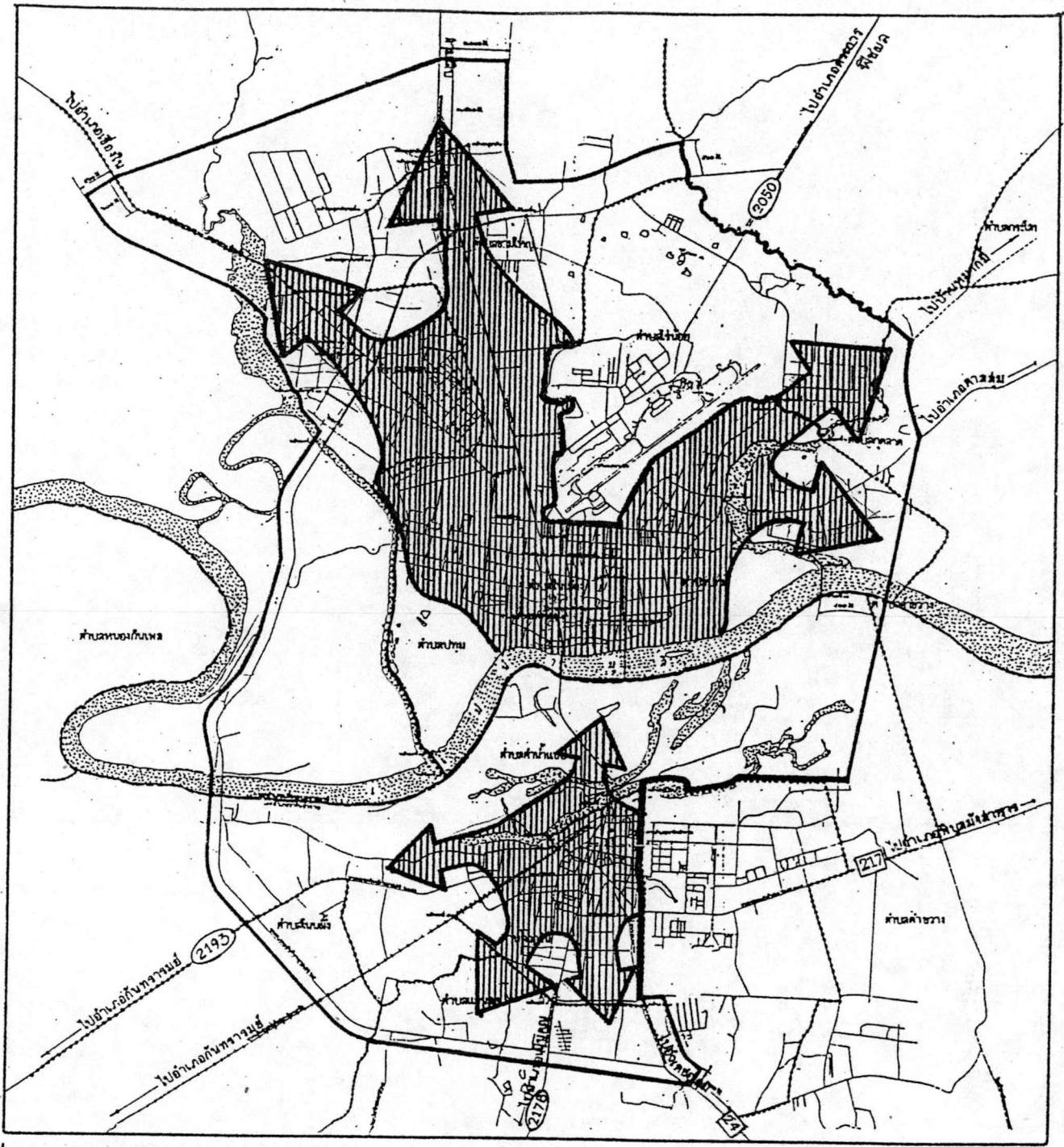
แนวโน้มบทบาทของชุมชนเทศบาลตำบลลาวารินชาราบ

จากองค์ประกอบข้างต้นชี้ให้เห็นว่า บทบาทของชุมชนเทศบาลตำบลลาวารินชาราบในอนาคตจะเป็นศูนย์กลางการคมนาคมและขนส่งทางรถไฟ โดยเป็นจุดรวบรวมและกระจายสินค้าให้แก่ชุมชนใกล้เคียงและกลุ่มประเทศอินโดจีน

2. แนวโน้มการขยายตัวของชุมชน (แผนที่ที่ 5.11)

2.1 ชุมชนเทศบาลเมืองอุบลราชธานี

จะเห็นว่าการใช้ที่ดินของชุมชนเทศบาลเมืองอุบลราชธานีเพื่อกิจการพาณิชย์และอุตสาหกรรมที่เพิ่มขึ้นอย่างหนาแน่นภายในย่านใจกลางชุมชน และมีการขยายตัวไปตามถนนชยางกูรและถนนแจ้งสนิท ตามแผนที่ที่ 4.5 และ 4.6 ประกอบกับโครงการพัฒนาที่จะเกิดขึ้น เช่น โครงการศูนย์ราชการและบ้านจัดสรร อีกทั้งข้อจำกัดทางกายภาพของชุมชนมีพื้นที่ทางด้านตะวันตกเป็นที่ลุ่มต่ำ น้ำท่วมเกือบทุกปี และพื้นที่ทางด้านตะวันออกเป็นเขตทหารและสนามบิน ซึ่งเป็นข้อจำกัดในการขยายตัวไปในแนวตะวันตกและตะวันออก จึงมีผลให้ชุมชนเทศบาลเมืองอุบลราชธานีมีการขยายตัวขึ้นแบบทิสเหนือ ตามแนวทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 212 (ถนนชยางกูร) ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 23 (ถนนแจ้งสนิท) และขยายตัวภายในเขตชุมชนเมืองเดิม ซึ่งมีความพร้อมด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ และเป็นบริเวณที่มีความเป็นเมืองสูงอยู่เดิม ท้าให้ชุมชนเทศบาลเมืองอุบลราชธานีมีการขยายตัวการเป็นเมืองทั้งในด้าพื้นที่ที่ยังท้าให้รูปแบบกิจกรรมที่เกิดขึ้นใหม่มีความซับซ้อนมากขึ้นตามความเจริญของชุมชน

การศึกษาเพื่อวางแผนทางการพัฒนาเมืองอุบลราชธานีและวารินชำราบ : อุบลราชธานี

<p>แต่ง : แนววิสัยและทิศทางการขยายตัวของชุมชน</p>	<p>มิติ 1 : 27200</p>	<p>แผนที่ที่ 5.11</p>
<p>สัญลักษณ์ :</p> <p style="text-align: center;"> ทิศทางการขยายตัว </p>	<p>เครื่องหมาย :</p>	
<p>ที่มา : สำนักผังเมือง กระทรวงมหาดไทย</p>	<p>โดย : นายศักดิ์ฤทธิ์ ลักคำ </p>	

2.2 ชุมชนเทศบาลตำบลวารินชำราบ

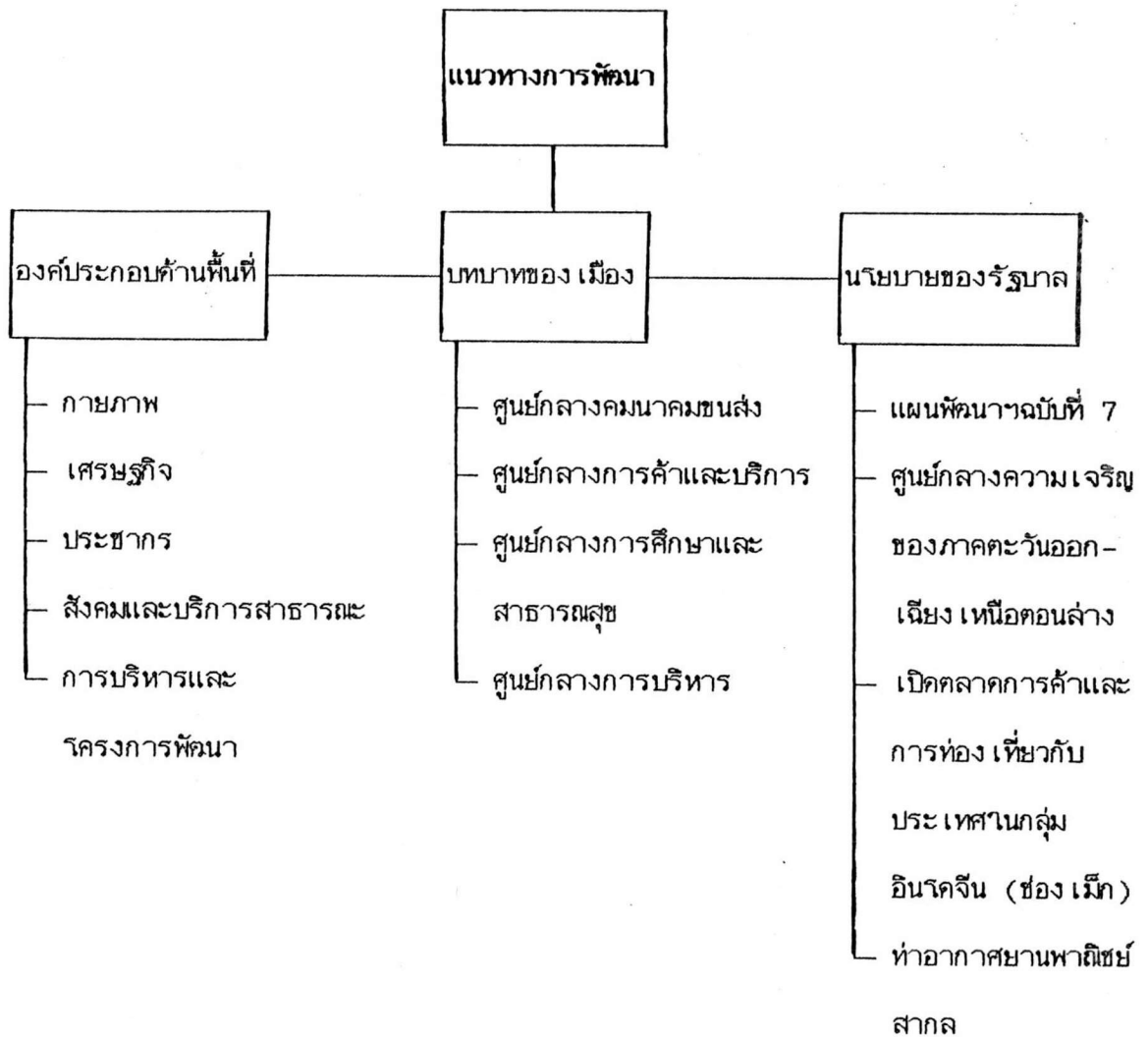
จะเห็นได้ว่าชุมชนเทศบาลตำบลวารินชำราบมีการใช้ที่ดินเพื่อ
กิจการพาณิชย์ และอุตสาหกรรม เพิ่มขึ้นในบริเวณย่านใจกลางชุมชน และขยายตัวไปตามถนน
สกลมารต์ ถนนน้ำอ้อม ถนนชาจันทร์เกตุ ตามแผนที่ที่ 4.5 และ 4.6 ประกอบกับมีโครงการ
พัฒนาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ เช่น โครงการขยายเขตเทศบาล โครงการพัฒนาที่ดิน "เทพฤทธินคร"
และโครงการมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ทำให้ชุมชนมีการขยายตัวเป็นแนวต่อเนื่องขึ้นไปทางคอนเทื่อ
ตามแนวทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 24 ทางหลวงจังหวัดหมายเลข 2178 และหมายเลข 2193
และภายในเขตชุมชนเดิม

5.2 แนวทางการพัฒนาชุมชนเทศบาลเมืองอุบลราชธานีและชุมชนเทศบาลตำบลวารินชำราบ

จากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลที่ผ่านมาจะพบว่า ชุมชนเทศบาลเมืองอุบลราชธานีและ
ชุมชนเทศบาลตำบลวารินชำราบ มีโครงสร้างด้านต่าง ๆ ที่มีศักยภาพพร้อมในการพัฒนาไปสู่ความ
เจริญได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งความพร้อมนี้ถ้าได้รับการวางแผนเพื่อวางแนวทางการพัฒนา และแก้ไข
ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพแล้ว จะทำให้ชุมชนโดยส่วนรวมมีความเจริญและพั
ฒนาเป็นเมืองศูนย์กลางการบริหาร การค้าและการบริการ การคมนาคมขนส่ง การศึกษา และ
การสาธารณสุขของภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาเมือง จะเสนอใน 2 ระดับ คือ

1. ระดับนโยบายการพัฒนา
2. ระดับแนวทางการพัฒนา

โดยพิจารณาจากองค์ประกอบ 3 ประการคือ

1. องค์ประกอบด้านพื้นที่ ศึกษาประเด็นทางกายภาพ เศรษฐกิจ ประชากร สังคมและบริการสาธารณะ การบริหารและโครงการพัฒนา เพื่อวิเคราะห์บทบาทและปัญหาอุปสรรคในการพัฒนาเมือง

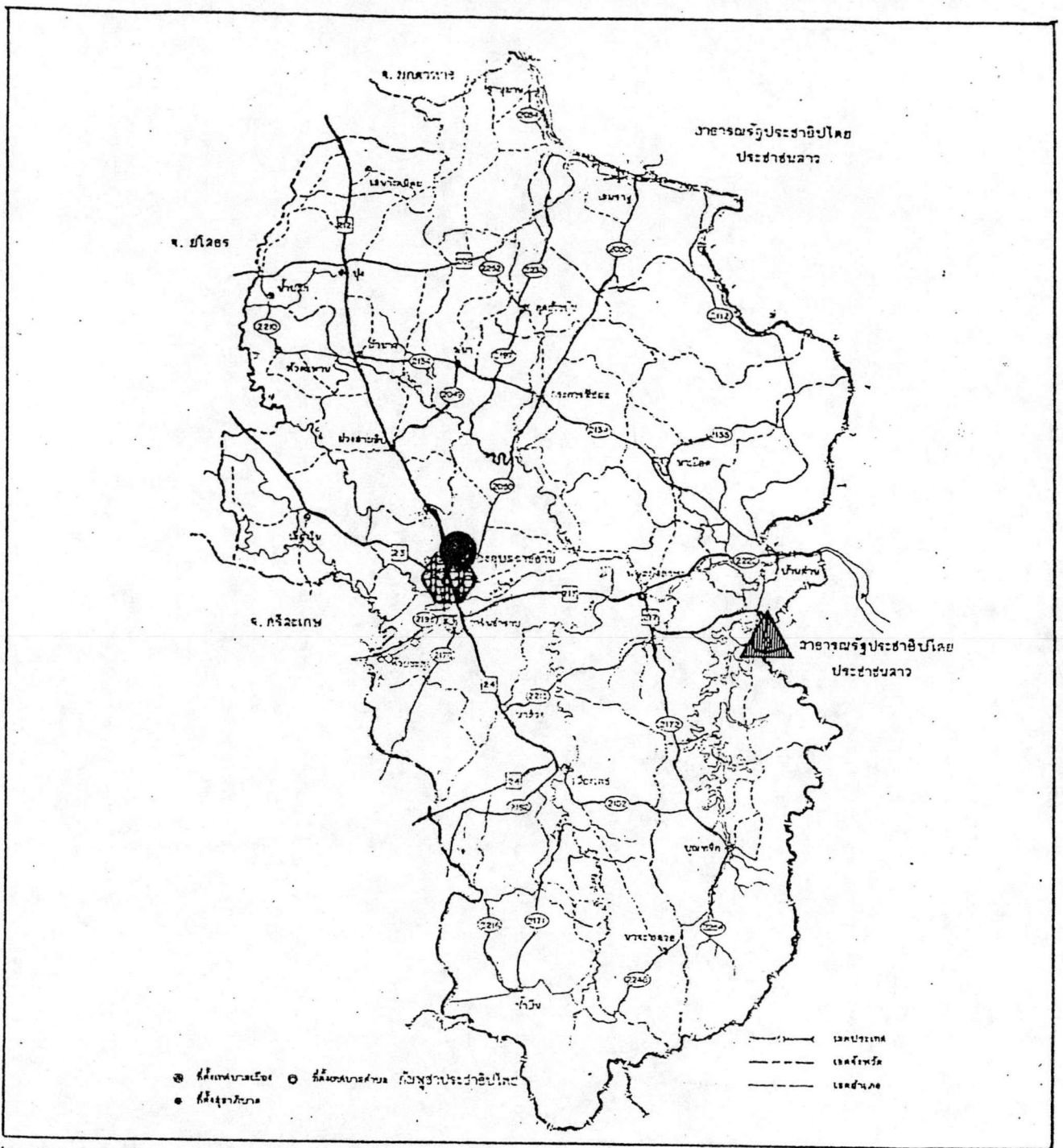
2. องค์ประกอบด้านบทบาทของ เมือง โดยการวิเคราะห์บทบาทของ เมืองว่าบทบาทด้านใด และมีขอบเขตอิทธิพลในระดับใด โดยชุมชนเทศบาลเมืองอุบลราชธานีและชุมชนเทศบาลตำบลวารินชำราบมีบทบาทในด้าน การเป็นศูนย์กลางการคมนาคมและขนส่ง ศูนย์กลางการค้าและบริการ ศูนย์กลางการศึกษา และการแพทย์สาธารณสุข และศูนย์กลางการบริหารในระดับอนุภาค หรือภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

3. องค์ประกอบค้ำานนโยบายของรัฐบาล โดยการศึกษาควแนวนโยบายของรัฐบาลจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 กำหนดให้ชุมชนเมืองอุบลราชธานีเป็นศูนย์กลางความเจริญของภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง เป็นประตูเปิดตลาดการค้าบริเวณจุดค้าชายชายแดนที่ "ช่องเม็ก" และการท่องเที่ยวกับกลุ่มประเทศอินโดจีน รวมทั้งปรับปรุงท่าอากาศยานพาณิชย์สากลจังหวัดอุบลราชธานี

5.2.1 แนวนโยบายการพัฒนา

การกำหนดนโยบายการพัฒนาชุมชนเทศบาลเมืองอุบลราชธานีและชุมชนเทศบาลตำบลวารินชำราบ โดยการศึกษาองค์ประกอบค้ำานพื้นที่ บทบาทของเมือง และนโยบายของรัฐบาล จะพบว่า ชุมชนเมืองทั้งสองเป็นชุมชนขนาดค้ำานใหญ่ ในปี พ.ศ.2532 มีประชากรจำนวน 128,699 คน และจากการประมาณการโดยวิธี Exponential จะพบว่า ในปี พ.ศ.2542 จะมีจำนวนประชากร 133,600 คน โดยชุมชนมีบทบาทเป็นศูนย์กลางการคมนาคมขนส่ง ศูนย์กลางการค้าและบริการ ศูนย์กลางการศึกษา ศูนย์กลางการแพทย์และสาธารณสุข รัฐบาลจึงกำหนดให้เป็นเมืองศูนย์กลางความเจริญของภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง และกำหนดให้มีการเปิดตลาดการค้าบริเวณจุดค้าชายชายแดน "ช่องเม็ก" และการท่องเที่ยวกับกลุ่มประเทศอินโดจีน รวมทั้งปรับปรุงท่าอากาศยานพาณิชย์สากลขึ้น จึงสมควรกำหนดแนวนโยบายการพัฒนาเมืองทั้งสอง คือ

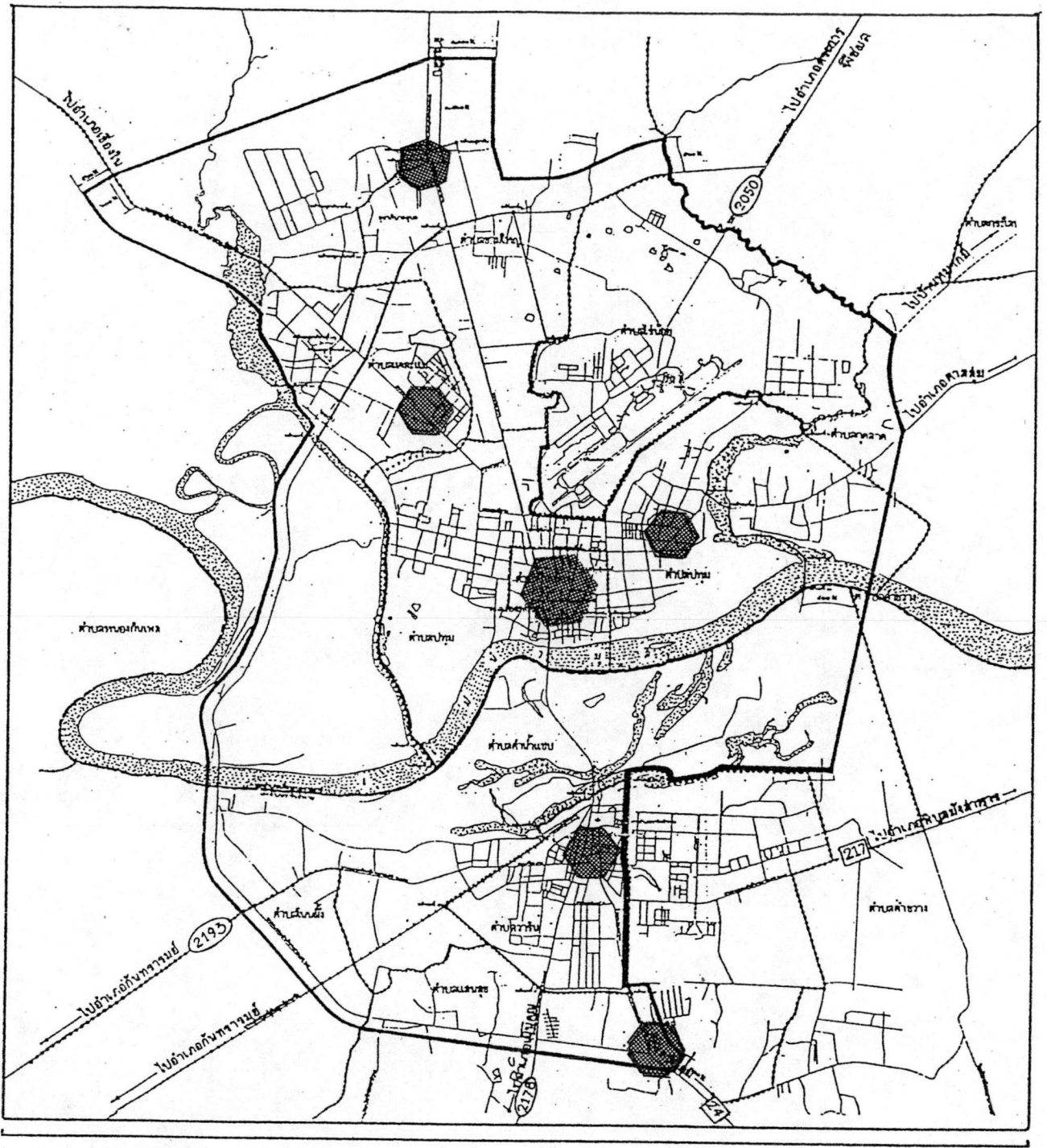
- 1) กำหนดรูปแบบการพัฒนาเมืองให้เป็นศูนย์กลางทางค้ำานพาณิชย์ บริการ การท่องเที่ยว และการกระจายสินค้าของภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ให้เป็นระเบียบสอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ ขนาดประชากร โครงสร้างทางเศรษฐกิจ สังคม และบริการสาธารณะ
- 2) พัฒนาเมืองให้เป็นศูนย์กลางการค้าและบริการ เพื่อรองรับการเปิดตลาดการค้ากับกลุ่มประเทศอินโดจีน
- 3) ปรับปรุงโครงสร้างทางเศรษฐกิจ โดยการสนับสนุนให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการพัฒนา
- 4) ค้ำานเนินการแก้ไขปัญหาค้ำานเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาเมือง ทั้งในปัจจุบันและอนาคต

การศึกษาเพื่อวางแนวทางการพัฒนาเมืองอุบลราชธานีและวารินชำราบ : อุบลราชธานี

แฉ่ง : นโยบายการพัฒนา	มิติ 1: 1000.000	แผนที่ที่ 5.1/1
สัญลักษณ์ :	เครื่องหมาย :	
 ศูนย์กลางของภาค	 ประคองในท้องถิ่น ปรับปรุงท่าอากาศยาน	
 ประคองในท้องถิ่น		
 ปรับปรุงท่าอากาศยาน		
โดย : นายศักดิ์ฤทธิ์		สลักคำ

การศึกษาเพื่อวางแนวทางการพัฒนาเมืองอุบลราชธานีและวารินชำราบ : อุบลราชธานี

<p>แสดง : แนวความคิดการจัดรูปแบบการใช้ที่ดิน</p>	<p>มิติ 1 : 27200</p>	<p>แผนที่ที่ 5.12</p>
<p>สัญลักษณ์ :</p> <p style="text-align: center;">Multiple Nuclei Theory</p>	<p>เครื่องหมาย :</p>	
<p>ที่มา : สำนักผังเมือง กระทรวงมหาดไทย</p>	<p>โดย : นายศักดิ์ฤทธิ สลักคำ</p>	

จากแนวนโยบายข้างต้นรูปแบบการพัฒนาเมืองจะถูกกำหนดขึ้นอยู่บนพื้นฐานแนวทางการพัฒนาในภาพรวมของชุมชนเทศบาลเมืองอุบลราชธานีและชุมชนเทศบาลตำบลวารินชำราบ ใน

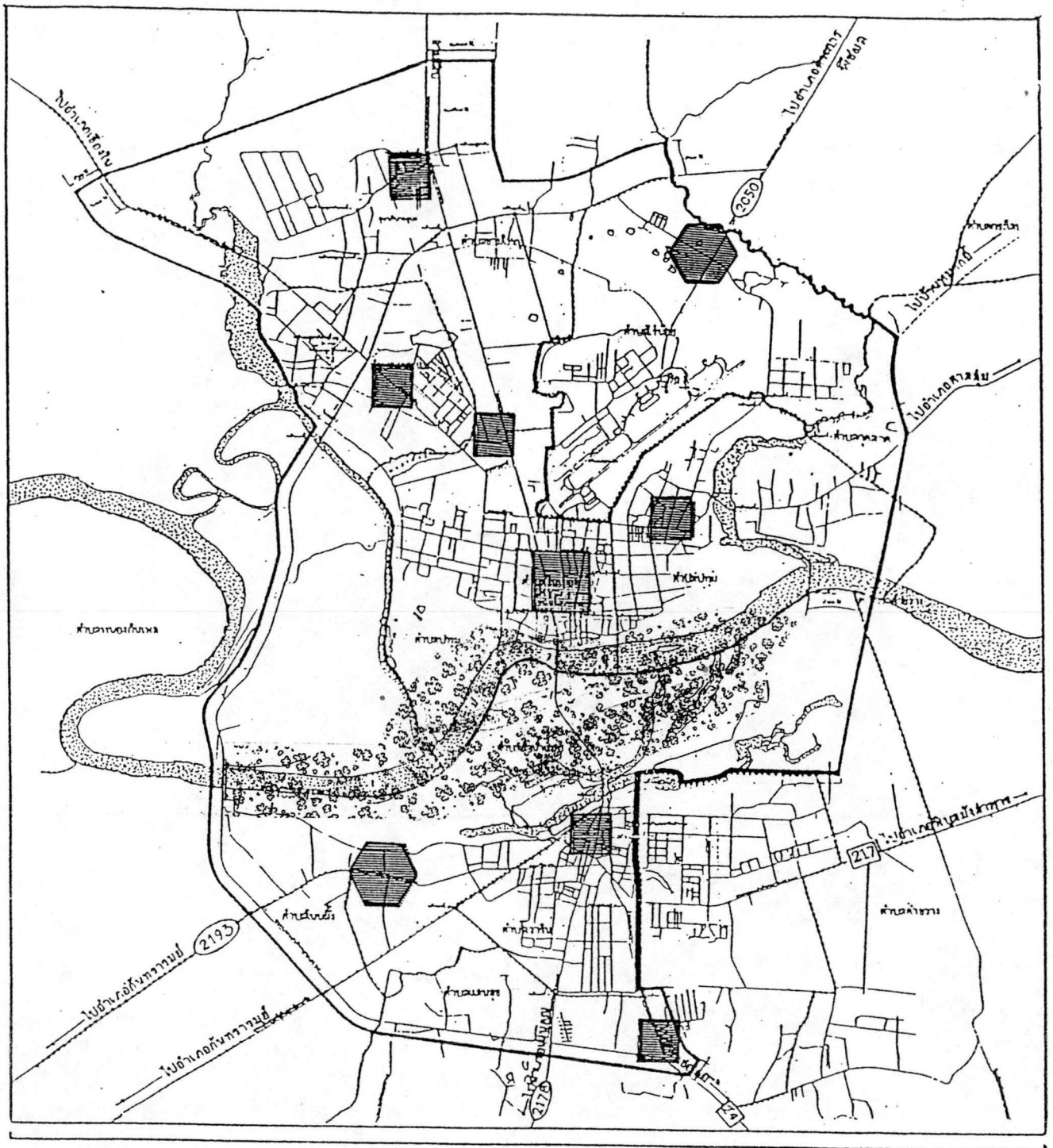
- บทบาทและหน้าที่เป็นศูนย์กลางความเจริญของภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง
- การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเพื่อการนันทนาการ
- แก้ไขปัญหาต่างๆ ของเมืองและป้องกันปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต
- สนองความต้องการและการขยายตัวของเมืองในอนาคต
- ความเหมาะสมของที่ตั้งในแต่ละกิจกรรมการใช้ที่ดิน รวมทั้งส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่ดีแก่เมือง

5.2.2 แนวทางการพัฒนา

จากนโยบายการพัฒนาที่กำหนดให้เมืองเป็นศูนย์กลางการพัฒนาของภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง เป็นศูนย์กลางการค้าและบริการ เพื่อรองรับการเปิดตลาดการค้ากับกลุ่มประเทศอินโดจีน จึงจำเป็นต้องมีการวางแผนพัฒนา และวางแผนโครงการพัฒนาเมืองให้สามารถรองรับบทบาทดังกล่าว โดยมีแนวทางการพัฒนาดังนี้

1) การกำหนดรูปแบบการใช้ที่ดิน (แผนที่ 5.12)

โดยลักษณะของตัวเมืองทั้งสอง เป็นเมืองที่เป็นศูนย์กลางการคมนาคมและขนส่งทางบก และทางอากาศ โดยมีการขยายตัวของชุมชนไปตามแนวถนนสายหลัก โดยมีศูนย์กลางอยู่กลางชุมชนทั้งสอง ซึ่งมีความหนาแน่นมากประกอบด้วยชุมชนเทศบาลเมืองอุบลราชธานีทางด้านทิศตะวันตก เป็นที่ลุ่มน้ำท่วมทุกปี และทิศเหนือเป็นเขตทหาร และในชุมชนเทศบาลตำบลวารินชำราบทางทิศตะวันตกถูกจำกัดด้วยทางรถไฟและทางทิศตะวันออกเป็นเขตทหาร จึงเป็นอุปสรรคในการพัฒนาบริเวณดังกล่าว แนวความคิดในการจัดรูปแบบการใช้ที่ดินจึงพยายามกระจายศูนย์กลางการพัฒนา ไปตามส่วนต่างๆ ของชุมชนเมือง เมื่อกระจายความเจริญและลดปัญหาความแออัดของเมือง และปัญหาการจราจรในพื้นที่ตอนกลางของชุมชน โดยใช้นโยบายแนวคิดในรูปแบบผสม (Combination) เป็นการผสมผสานระหว่างแนวความคิดทฤษฎีรูปแบบของเมืองแบบศูนย์รวม (Concentric Zone Theory) และแบบหลายศูนย์กลาง

การศึกษาเพื่อวางแนวทางการพัฒนาเมืองอุบลราชธานีและวารินชำราบ : อุบลราชธานี

<p>แผ่นที่ : รูปแบบการใช้ที่ดิน</p>	<p>มาตรา 1 : 27 200</p>	<p>แผนที่ที่ 5.13</p>
<p>สัญลักษณ์ :</p> <ul style="list-style-type: none"> ย่านคลังสินค้า ย่านศูนย์กลางชุมชน เขตอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม <p>ที่มา : สำนักงานเมือง กระทรวงมหาดไทย</p>	<p>เครื่องหมาย :</p> <div style="text-align: right;"> <p>เหนือ</p> </div> <p>โดย : นายศักดิ์ฤทธิ์ สลักคำ</p>	

(Multiple Nuclei Theory) สามารถกำหนดรูปแบบการใช้ที่ดินดังนี้ (แผนที่ 5.13)

- ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัย กำหนดไว้บริเวณเดิมส่วนหนึ่ง และได้เพิ่มพื้นที่
ขึ้นใหม่บนพื้นที่ชนบทและเกษตรกรรม ที่ดินที่เป็นที่ว่าง

- ที่ดินประเภทพาณิชยกรรม กำหนดไว้บริเวณเดิมส่วนหนึ่งคือ ในเขต
ชุมชนเมืองอุบล ได้แก่ บริเวณถนนแจ้งสนิท ถนนจงกลธารณ์ ถนนสรรพสิทธิ์ ถนนพิชัยรังสรรค์
ถนนบูรพาใน ถนนเขื่อนธานี และได้กำหนดพื้นที่พาณิชยกรรมขึ้นใหม่บนบริเวณถนนชยางกูรและ
ถนนคลังอาวุธ เพื่อให้บริการกับชุมชนทางตอนเหนือของทางเลี้ยวเมือง สำหรับในเขตชุมชน
เมืองวารินชำราบนั้น ควรเพิ่มพื้นที่พาณิชยกรรมบนที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยหนาแน่นปานกลาง
ได้แก่ ทางด้านตะวันตกและตะวันออกของทางหลวงจังหวัดหมายเลข 24 และด้านตะวันออก
ของถนนสถลมารค

- กำหนดเขตอุตสาหกรรมพิเศษประเภทการขนส่งสินค้าและคลังสินค้า ขึ้น
บริเวณทางหลวงจังหวัดหมายเลข 2050 เขตเทศบาลเมืองอุบลราชธานี และบริเวณทางหลวง
จังหวัดหมายเลข 2193 ในเขตเทศบาลตำบลวารินชำราบ

- กำหนดเขตอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม บริเวณพื้นที่แนวคอคบ่ของชุมชนทั้งสอง
บริเวณสองฝั่งแม่น้ำมูล ครอบคลุมบริเวณทุกเบงและกุดศรีมังคละ

2) ส่งเสริมการลงทุนทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและ
ระบบตลาดกลางการเกษตร เพื่อเป็นการรองรับการเปิดตลาดการค้ากับประเทศกลุ่มอินโดจีน
โดยเป็นจุดรวบรวมและแจกจ่ายสินค้า และเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยว โดยมีมาตรการ
ส่งเสริมการลงทุนดังนี้

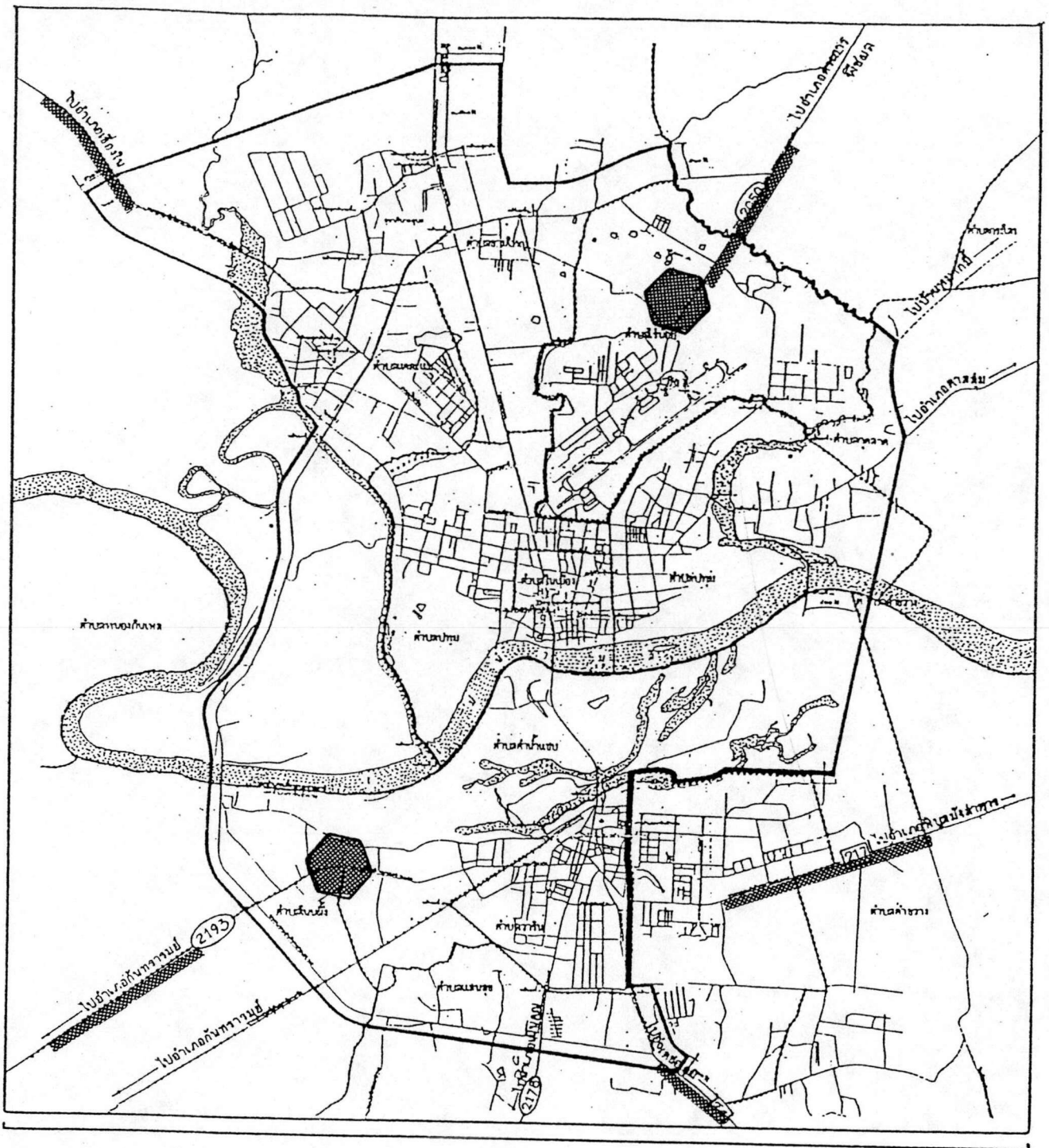
- ส่งเสริมการบริการด้านการเงิน การธนาคารและการประกันภัย

- ปรับปรุงแก้ไขกฎระเบียบบาทให้เอื้ออำนวยต่อการลงทุน ประชาสัมพันธ์

ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับลงทุน

- ใช้มาตรการทางภาษี สนับสนุนให้มีการลงทุนเกี่ยวกับอุตสาหกรรม
ท่องเที่ยว การขนส่งและคลังสินค้า

3) ปรับปรุงโครงสร้างคมนาคมขนส่งและขยายบริการด้านสาธารณสุขภาค
สาธารณสุขการ รวมทั้งที่พักอาศัย ในศูนย์กลางการพัฒนาชุมชนเมืองใหม่ บริเวณถนนคลังอาวุธ ใน
เทศบาลเมืองอุบลราชธานี และบริเวณทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 24 จรดถนนสถลมารค ใน

การศึกษาเพื่อวางแนวทางการพัฒนาเมืองอุบลราชธานีและวารินชำราบ : อุบลราชธานี

<p>แผนที่ : แนวทางพัฒนาชุมชน</p>	<p>มิติ 1 : 27200</p>	<p>แผนที่ที่ 5.14</p>
<p>สัญลักษณ์ :</p> <ul style="list-style-type: none"> ย่านคลังสินค้า ปรับปรุงเส้นทางคมนาคม <p>ที่มา : สำนักผังเมือง กระทรวงมหาดไทย</p>	<p>เครื่องหมาย :</p> <div style="text-align: right;"> <p>เหนือ</p> </div> <p>โดย : นายศักดิ์ฤทธิ สลักคำ</p>	

เทศบาลตำบลวารินชำราบ และศูนย์กลางอุตสาหกรรมकारขนส่งถ่ายสินค้า บริเวณทางหลวง
จังหวัดหมายเลข 2050 ในเขตเทศบาลเมืองอุบลราชธานี ซึ่งรองรับการคมนาคมขนส่งทาง
อากาศ และบริเวณทางหลวงจังหวัดหมายเลข 2193 ในเขตเทศบาลตำบลวารินชำราบ ซึ่ง
รองรับการคมนาคมขนส่งทางรถไฟ เพื่อรองรับการขยายตัวของชุมชน เป็นศูนย์กลางของภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง และเป็นประตูการค้ากับกลุ่มประเทศอินโดจีน

4) จัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาในเขตพื้นที่ต่อเนื่องของชุมชนทั้งสอง เพื่อเป็น
การประสานงานระหว่างหน่วยงานของรัฐบาลและเอกชนที่เกี่ยวข้อง ในการพัฒนาเมืองทั้งสองให้
สามารถกำหนดแนวทางการพัฒนาให้เป็นไปในทางเดียวกันอย่าง เป็นระบบ

- คณะกรรมการพัฒนาเขตพื้นที่ต่อเนื่อง ประกอบด้วย ปลัดจังหวัด
อุบลราชธานีเป็นประธานโดยตำแหน่ง นายกเทศมนตรีทั้งสอง เทศบาลเป็นรองประธาน
ปลัดเทศบาลทั้งสอง เทศบาลเป็นกรรมการ ตัวแทนของหน่วยราชการที่มีโครงการพัฒนาในเขต
ท้องที่เป็นกรรมการ โดยมีผู้ตรวจการส่วนท้องถิ่น เป็นเลขานุการ

- อำนวยการหน้าที่ของคณะกรรมการพัฒนาเขตพื้นที่ต่อเนื่อง ให้มีอำนาจหน้าที่
จัดทำแผนโครงการ มาตรการในการพัฒนาให้สอดคล้องกับบทบาทของเมืองอย่างเป็นระบบ และ
ควบคุมดูแลประสานงานให้มีผลในทางปฏิบัติ และรายงานผลให้จังหวัดทราบเป็นระยะทุก 6 เดือน

5) ปรับปรุงการบริหารของแต่ละชุมชนเมืองให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น โดย

- ปรับปรุงการให้บริการของ เทศบาลที่มีอยู่ในปัจจุบันให้มีประสิทธิภาพ ซึ่ง
มีมาตรการในการดำเนินการพัฒนาดังนี้

ก. ให้เพิ่มอัตราค่าสิ่งเจ้าหน้าที่ฝ่ายปฏิบัติการในสายงานต่าง ๆ ให้
มากขึ้น โดยเฉพาะฝ่ายงานโยธา งานเก็บขยะมูลฝอย และงานบรรเทาสาธารณภัย

ข. ขยายเขตการให้บริการครอบคลุมพื้นที่อย่างทั่วถึง

ค. จัดทำแผนพัฒนาชุมชนทั้งระยะสั้นและยาว

ง. ร่วมมือระหว่างชุมชนทั้งสองและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

- ปรับปรุงการเงินและการคลังให้มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับความต้องการ
และความจำเป็นเร่งด่วน โดย

ก. ทำแผนพัฒนาเทศบาลในด้านต่าง ๆ

ข. เพิ่มสัดส่วนงบประมาณรายจ่ายในหมวดของค่าครุภัณฑ์ ที่ดินและ

สิ่งก่อสร้าง

- ค. ควบคุมรายจ่ายบางประเภทให้มีสัดส่วนคงที่หรือลดลง เช่น หมวดค่าจ้าง ค่าตอบแทน
- ง. ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทางงบประมาณ โดยเฉพาะระหว่างเทศบาลทั้งสอง
- จ. วิเคราะห์งบประมาณโครงการพัฒนาตามวิธี Cost Benefit Analysis
 - สนับสนุนให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการบริหารงานพัฒนาชุมชนโดย
 - ก. ให้ประชาชนมีส่วนร่วมและเพิ่มความสำคัญของการพัฒนาชุมชน
 - ข. ฝ่ายบริหารต้องรับผิดชอบต่อชุมชนในการสร้างศรัทธา และความเลื่อมใสที่เกิดแก่ประชาชน โดยการพัฒนาเจ้าหน้าที่ พัฒนาเศรษฐกิจของชุมชนให้เจริญและมีเสถียรภาพ
 - ค. สนับสนุนการจัดตั้งหน่วยงาน องค์กรเอกชนที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน
 - ร่วมมือระหว่างชุมชนทั้งสองและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
 - ก. ให้มีการประสานการพัฒนาในทุก ๆ ด้าน โดยผ่านคณะกรรมการพัฒนาพื้นที่ต่อเนื่อง
 - ข. ร่วมกันจัดทำแผนหลัก แผนเฉพาะสาขา โครงการพัฒนาในเขตพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกัน และควบคุมให้มีผลในทางปฏิบัติ
 - ค. สร้างจิตสำนึกให้เกิดความเป็นเพื่อนบ้านกันทุกระดับ โดยจัดให้มีการพบปะมีกิจกรรมร่วมกันระหว่างชุมชนทั้งสอง

5.3 ข้อเสนอแนะการศึกษาวิจัยขั้นต่อไป

จากการศึกษาและข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาที่เสนอมานี้ เป็นแนวทางการศึกษาเบื้องต้นที่เสนอแนะแนวทางการพัฒนาในลักษณะกว้าง ๆ ซึ่งจะต้องศึกษารายละเอียดต่อไป เพื่อที่จะได้ผลสรุปมากกว่าหนดเป็นแผนแม่บท แผนยุทธศาสตร์ โครงสร้างเฉพาะสาขา และโครงการพัฒนาในแต่ละส่วนของแนวทางการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ดังนั้นแนวทางการศึกษาเพื่อการพัฒนาขั้นต่อไปควร

ดำเนินการดังนี้

- 1) ดำเนินการศึกษาค้นคว้าวิจัย เพื่อรองรับบทบาทการ เป็นศูนย์กลางการ พัฒนาของภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง โดยเทศบาลและสำนักผังเมือง
- 2) ดำเนินการศึกษาวางแผนและจัดทำโครงการพัฒนาบริการขั้นพื้นฐานอย่าง เป็นระบบ ให้สอดคล้องและสนับสนุนบทบาทของ เมือง โดยเทศบาลและหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง